National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1089

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 55 (2594) XXVIII aastakäik — Teisipäeval, 24. juulil 1979 — Tuesday, July 24, 1979 — Üksiknumbri hind 40 centi

National Library Bibliothèque Nationale
AUG 9 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Kanada süüdistab Vietnami

Välisminister Flora MacDonaldi terav sõnavõtt Genfis toimunud Vietnami põgenike konverentsil

GENF — Genfis toimunud Vietnami põgenike küsimuse arutamise konverentsil süüdistas Kanada välisminister Flora MacDonald Vietnami tohutus inimõiguste rikkumises kui ta saadab tuhandeid inimesi väikestes paatides põgenikkudena merele surema. Flora MacDonald sai tugeva toetuse Hiina esindajatelt, kes samuti teravates sõnades hukka mõistsid Vietnami valitsuse teguviisi hiina rahvusest vähemusgrupi likvideerimiseks.

Kanada välisminister mainis teiste riikide delegaatidele, et nad ei saa kõneleda põgenike vastuvõtmisest ja teistesse maadesse asustamist kui arutusele ei võeta vietnami valitsuse teguviisi tuhandate inimeste hävitamiseks.

Vietnami esindajal oli raske end kaitsta nende süüdistuste vastu ning ta väitis, et Kanada välisminister hakkab põgenike probleemide lahendamise asesel konverentsil poliitikat tegema.

Vietnami esindaja toonitas ühtlasi, et ühes riigis võib inimõigustest ja nende rakendamisest kõneleda ainult selle riigi valitsus.

Välisminister MacDonald oma vastuses mainis, et tema ei näe Vietnami põgenike probleemi arutamisel mingisugust erinevust poliitilistes ja humanitaarsetes küsimustes.

Ta ütles, et kui paljudelt riikidelt nõutakse põgenike vastuvõtmist, nende asustamist ja selleks suurte summade väljapanemist, siis on see samuti poliitiline küsimus.

Toronto Karavanipidustusel oli Karavan Centre'i ruumis ka eestlaste väljapanek. Pildil vaade hästi kujundatud etnograafilisele väljapanekule, mille koostas Eesti Kunstide Keskuse etnograafia osakond Laine Panti juhatusel. Foto: Vaba Eestlane

Ottawa tõstis laenuintressi

OTTAWA — Kanada Riigipank tõstis laenuintressi rekordiliselt kõrgele tasemele 11,75 protsendile. Praktiliselt tähendab see kanadalastele suuremate intressimäärade maksmist pangalaenudelt ja hüpoteekidelt. See oli juba kaheksas intressitõstmine viimase 19 kuu jooksul, et hoida Kanada dollari väärtust stabiilsena ning võidelda inflatsiooni vastu. Kanada finantsminister Crosbie mainis, et ta oli intressimäära tõstmise vastu, kuid tal ei jäänud muud üle kui sellega nõustuda kui Ühendriikide Federal Reserve Board tõstis möödunud reedel oma laenuintserri 10 protsendile.

Etioopia valitsusvägede suured kaotused

SAHIL, Etioopia — Eritrea partisaniüksuste juhid teatavad, et nad on tekitanud Etioopia valitsusvägedele suuri kaotusi. Eritrea Vabastamise Rinde esindajad mainivad, et partisanidel tekkis valitsusvägedega suurem kokkupõrge ja lahing Eritrea põhjapoolses mägises rajoonis, kus N. Liidu ja Kuuba nõuandjate toetusel võitlevad valitsusväed kaotasid 15.000 meest surnutena ja haavatutena.

USA taotleb Kanada õlivarude ja gaasitagavarade juurde pääsemist

WASHINGTON — Republikaanide ja demokraatide parteide juhtivad tegelased Ühendriikides on mitmel puhul oma kõnedes ettepanekuid teinud Põhja-Ameerika ühisturu moodustamiseks, mille liikmeteks oleksid Ühendriigid, Kanada ja Mehhiko. Demokraatidest on selle idee rõhutatult esile tõstnud president Carter ja Kalifornia osariigi kuberner Brown, kuna vabariiklastest on seda mõtet alla kriipsutanud partei üks presidendikandidaate John Connally.

Kanada konservatiivide valitsus ja Kanada avalik arvamine on suhtunud nendesse ettepanekutesse jahedalt, kuna arvatakse, et oma toorainetevarud ammendanud ja ettevaatmatult ära raisanud

ameeriklased suunavad oma pilgud nüüd Kanada ja Mehhiko õlile ja teistele maapõuevaradele lootes neid saada oma kontrolli alla.

Kanada majandusmehed ei poolda üldiselt Ühendriikide ja Kanada vahelist täielikku vabakaubandust, kuna see tooks paratamatult kaasa nende kaitsevahendite likvideerimise, milledele baseerub Kanada iseseisvus. Täieliku vabakaubanduse pooldajad mainivad, et see võimaldaks Kanada tööstuskaupadele takistamatut pääsemist Ühendriikide laialdastele turgudele,

kuid vastased kinnitavad samal ajal, et ameeriklased ujutavad Kanada üle oma kaupadega mida on võimalik produtseerida suurte koguste tõttu odavamalt.

Samal ajal tuleb ka arvesse võtta, et ligemale kaks kolmandikku Kanada kaupade valmistamise vabrikutest on Ühendriikide suurtööstuste allosakonnad, mida ei lasta oma emakompaniidega Ameerika turgudel võistelda.

Edmontoni ajakirjanik Mel Hurtig, kes on põhjalikult uurinud vabakaubanduse ettepanekuid, mainib, et ameeriklasi ei huvita niivõrd vabakaubanduse küsimus kui Kanada ja Mehhiko õli- ja gaasivarude oma kontrolli alla saamine.

Valitsusvägede vastupanu Nikaraaguas lõppes

Võimule tulnud marksistlikud mässumehed hakkavad nõudma läänеriikidelt abi

MANAGUA — Nikaraagua endine rezhiim varises möödunud neljapäeval täielikult kokku kui rahvuslik armee pani pärast Somoza Ühendriikidesse põgenemist relvad maha ja keeldus edasi võitlemast. Armee saatus oli tegelikult juba varem otsustatud, kuna sõduritel puudus laskemoon ja varustus võitluse jatkamiseks. Võidukas sandinista armee tungis neljapäeval pealinna Managuasse, kuhu saabus ka Kostariikas sündmuste käiku oodanud uus viiemeheline võimumeeste grupp.

Kui president Somoza põgenes Ühendriikidesse, siis andis ta presidendi võimu üle parlamendi esimehele Francisco Urcuyo'le, kes vastupidiselt kokkuleppele Ühendriikide vahetalitajatega otsustas võitlust jatkata.

Olukord oli aga lootusetu ning rahvusliku armee juhi põgenemisega ning armee üle andmisega politseiülema kontrolli alla, otsustasid sõdurid relvad maha panna.

Keegi ei tea, mis juhtub Nikaraaguas tulevikus. Maa on sõjast laastud ja paljud linnad suurelt osalt rõhutud ja purustatud. Uutel võimuneestel tuleb tegutsema hakata suurte raskustega ja loomulikult hakatakse nüüd abi taotlema Ühendriikidelt ja teistelt läänemaailma riikidelt.

Kuna sandinista mässuline grupp tuli võimule Kuubalt saadud N. Liidu relvadega ja seal väljaõpetatud ohvitseride ja agitaatorite juhtimisel, siis võib oletada, et Nikaraaguas hakatakse pisitasa kommunistlikku korda rakendama.

Nikaraagua hakkab esialgu juhtima vieliikmeline hunta, kelle liikmeskonda kuuluvad: 36-aastane kirjanik ja sotsiaaldemokraat Sergio Ramirez, 39-aastane töösturiks nimetatud Alfonso Robelo, 49-aastane Violeta Barrios da Chamorra, kelle mees langes Somoza vastase ajalehe väljaandjana mõrvamise ohvriks, 35-aastane akadeemik ja marksist Moises Hassan ja 33-aastane marksistlik revolutsionäär ja sandinistide juht Daniel Ortega.

wintario

19. juulil toimunud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 12624 seeria 7, nr. 89252 seeria 43, nr. 14852 seeria 29, nr. 94995 seeria 22 ja nr. 65052 seeria 37. Tasuta piletiraamatu annavad piletid, mis lõppesid numbritega 40.

Eesti keele kursus Toronto ülikoolis jatkub

Asja avaldatud Toronto ülikooli 1978/80 programmis on märgitud, et eeloleval õppeaastal jätkatakse eesti keele õpinguid Toronto ülikooli juures edasijõudnute grupiga. Programmi selgituses öeldakse, et see kursus on õpilastele, kes soovivad saada suuremaid teadmisi eesti keeles nii kirjalikult ja suusõnaliselt. Programmis on valitud kirjanduslike tekstide lugemine, sõnavaralise-grammatilise analüüsiga, stiiliõpetus ja mitmesugused kirjalikud ja suulised harjutused sõnavara suurendamiseks ja väljenduste vabamaks kasutamiseks. Kursus peetakse täielikult eesti keeles, ning toimub koostöös Association for the Advancement of Baltic Studies. Lektoriks on dr. Vello Salo.

Õppeaja kestvus on 20 tundi, õhtuti kell 7.30—9.30; esimene poolaasta algab teisipäeval, 9. okt. ja kestab 11. detsembrini, teine 8. jaan.—11. märtsini. Õppemaksu suurus on 110 dollarit.

Läänedemokraatiad võtavad vastu 260.000 vietnami põgenikku

GENF — Genfis toimunud Vietnami põgenike päästmise rahvusvaheline konverents lõppes läänedemokraatiate lubadustega, et need riigid võtavad järgneva 12 kuu jooksul vastu 260.000 põgenikku ja loovad neile vajalikud elamistingimused. Singapuri välisminister Rajaratnam avaldas isegi arvamist, et läänеriikide esindajate eraviisiliste jutuajamiste põhjal võib loota kõigi nende 372.000 põgeniku asustamist, kes elavad praegu Kagu-Aasia maade põgenikelaagrites. Konverentsi viimasel päeval kritiseerisid Vietnami kommunistlikku valitsust julma inimeste hävitamispoliitika pärast lisaks varem kõnelenud Kanada ja Hiina esindajatele ka Inglismaa, Austraalia, Uus-Meremaa ja Ühendriikide esindajad.

Kommunistlik süsteem hävitab Eesti maa ja rahva

Majanduslikud raskused suurenevad, alkoholism hävitab rahva moraali

Okupeeritud Eestis valitseva majandusliku olukorra kohta on saabunud välja masendavaid teateid. Praegu on kauplustes järjest midagi puudu. Kas või sealihast, kuigi Eesti on seakasvatuse maa. Ja keegi ei ütle, mis Eestis toodetava sealihaga lõpuks tehakse. Küsitakse, et kui on plaanimajandus, siis miks planeeritakse kord puuduma äädikas, kord sukanõelad, kord huulepulgad, hambaharjad, hambapasta jne. Rääkimata sellistest kaupadest nagu kasukad, karusnahksed kindad, mütsid, lõunamaised puuviljad, angerjad, lõhe jne.

Riigi rahvamajandus on täiesti ebanormaalne, öeldakse Eestis. Inimesel pole võimalik oma rahaga midagi peale hakata. Isiklike vajaduste rahuldamine on piiratud kaupade puuduse ja äärmiselt väikese valikuga ja välisturismi äärmise piiratusega. Nii tuleb välja, et raharinglusest ühe kolmandiku tagavad joodikud ja halva maitsega kinokülastajad.

Juhul, kui kõik muutuksid karskklasteks ja vaataksid ainult eriti soovitatud filme, siis ei saaks palgapäeval pangast raha; sest seda ei laekuks.

Saadavate kaupade kvaliteet jätab palju soovida. Kvaliteetse toodangu valmistamine eeldab pingutust, individuaalset vastutust, kuid seda ei ole. Seetõttu otsibki „Kommunaari" tööline Itaalia kingi ja „Marati" tööline Soome kostüümi. Milleks pingutada, kui töökohti on saadaval ja tööpuudus ei ole hirmutamas.

Samal ajal toimub suur raiskamine. Raisatakse tööjõudu, raisatakse tööaega, raisatakse vilja ja heina. Heinaajal on tuline propaganda — niitke heina. Aetakse taga niidetud heina pindala. Aga valmissööda kvaliteedile ei mõelda. Seetõttu osa heinast mädaneb kaartes. Adal kasvab heinast läbi ja seda ei märgatagi.

Mädanenud - üleskaarutatud heinad põletatakse või lükatakse buldooseriga võssa mädanema.

Lõikuse ajal kombainerid lõikavad tuled ees ööd läbi. Vili jääb aga läppama kuivastusplatsidele ja tossab seal vihma käes. Mürgistunud vilja antakse loomadele ja paljud neist saavad otsa söödamürgistusest. Osa hukkaläinud viljast lõpetab samuti oma mädanemise metsa veeres. Kartuleid ei jõuta õigeaegselt üles võtta, kuna puudub tööjõud.

Kuhjad jäävad külma kätte ja brigadir lükkab need buldooseriga laiali.

Loodud sotsialistlikus ühiskonnas esinevad lopsakalt vargus, röövimine, mõrvad, prostitutsioon, altkäemaks, tuttavate mahitamine, julmus, võimu kuritarvitamine jne. Kõik need pahed, mida tahetakse ajada kapitalismi kaela. Sellele lisandub veel hulk sotsialismile eriomaseid pahesid, nagu lohakas töö, ühiskondlike väärtuste raiskamine jne.

Armastatakse juhtida tähelepanu kultuurisaavutustele. Kuid kultuuri tarbib ainult murdosa elanikkonnast. Öeldakse, et rahvas vajab, nagu vanastigi, leiba ja tsirkust, ja nüüd ka veel viina. Lajemate rahvamasside vaba aja veetmise viisiks on söömine, joomine ja seks.

Ühelgi teisel maal ei suhtuta joodikutesse, logarditesse ja kurjategijatesse nii soosivalt kui Nõukogude Liidus, öeldakse kodumaalt saabunud informatsioonis.

Nendesse suhtutakse erilise helluse ja õrnusega ja nende ümber psühholoogitsetakse lõpmatuseni. Korralikke inimesi aga karistatakse. Imestatakse, miks abielud purunevad joomise tõttu. Kuid abieluhuvilistel ei olegi muid tutvumise võimalusi kui joomakohtades.

Olukorra kohta koolis märgitakse kodumaa informatsioonis, et kool on teataval määral ühiskonna peegeldus. Täiskasvanute elulaadi võtavad lapsed üle. Seda aga kõrgemalt poolt ei arvestata, vaid arvatakse, et kool on koht, kus lastele on võimalik nagu leivale võid peale määrida, mistahes ideesid, harjumusi ja tavasid. See on aga võimatu kuigi seda praegu õpetajailt nõutakse.

USUTEADUSLIKU INSTITUUDI

PIISKOPLIK LÕPUJUMALATEENISTUS

Vana Andrese kirikus pühapäeval, 29. juulil, kell 11 hommikul.

Jutlustab piiskop KARL RAUDSEPP, läkitus kandidaatidele prof. dr. ARTHUR VÖÖBUS, solistid IRENE LOOSBERG ja ÜLO SAAR (Austraaliast). Orelil: dr. ROMAN TOI.

Kaastegevad õpetaja ANDRES TAUL ja Instituudi õpilased: HANS KIVI, PAUL MAIDRE, EDGAR PIHU, KALLE MERILO, TIIT TRALLA, ELMAR KUNINGAS, KERSTI PINNA, HEINO ALTOSAAR, JUTA NÖMMIK, PRIIDU KIIVE.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $59.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

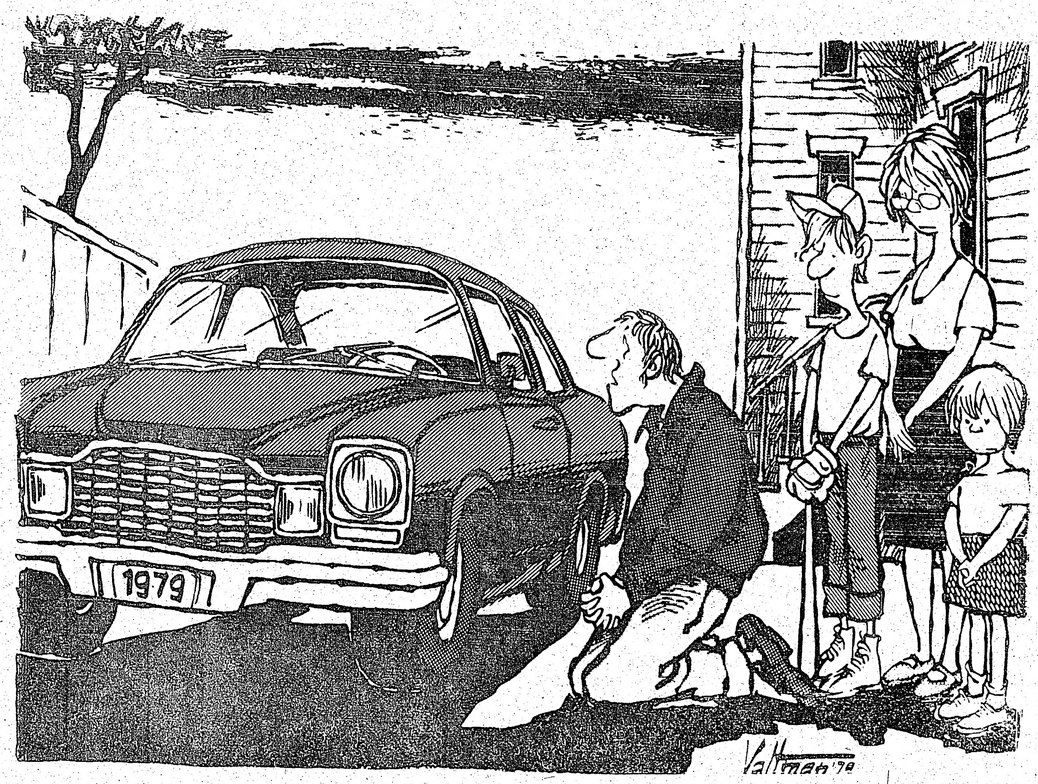

„Meie igapäevast bensiini anna meile tänapäev . . .“

Carter tegi oma valiku

Ühendriikide president Carter tuli pärast pikaajalist kaalutlemist, olukorra analüüsi ja dramaatilisi nõupidamisi energia ekspertidega, majandusteadlastega, poliitikutega ja tavaliste lihtsate kodanikkudega avalikkuse ette oma uue energia projektiga. Selle projekti põhialuseks on muuta Ühendriigid energia produtseerimise alal iseseisvaks maaks ning lõpetada praegune olukord, kus ameeriklased olenevad oma õlivajaduste rahuldamisel suurel määral Araabia riikidest, kelledega Washingtoni vahekorrad viimasel ajal pidevalt halvenevad.

President Carter taotleb oma kaugeleulatuva programmi rakendamisel ühest küljest bensiini ja kütteõli tarviduse piiramist Ühendriikides kuid teisest küljest ka sünteetilise õli produtseerimist Ameerikas leiduvatest sellistest toormaterjalide tagavaradest nagu seda on põlevkivi ja kivisüsi. Õli impordi piiramisel on presidendi eesmärgks jõuda 1990. aastaks nii kaugele, et praegune õliimport teistest riikidest kärbitakse poolele praegusest impordist, mis on teostatav ainult siis kui presidendi programm sünteetilise bensiini produtserimiseks kavakohaselt teostub. Esialgsete planeerimiste ja kalkulatsioonide kohaselt läheb uuele õliga isevarustamise poliitikale üleminek maksma aukartustäratava summa — 145 miljardit dollarit. Programmi kavatsetakse finantseerida õlihindade kiire tõusuga saadud maksudest.

Bensiini ja kütteõli tarviduse piiramisega ootavad seni mugavustega harjunud ameeriklasi mitmesugused ebameeldivad kitsendused nagu õhujahutuse temperatuuri ülesviimine, talvise toatemperatuuri allaviimine, õli importkvootide rakendamine, avaliku transportvõrgu kasutamisele ülemineming ja vajaduse korral isegi bensiini ratsoneerimine. President kriipsutas oma kõnes eriti alla ka päikeseenergia rakendamiseks vajalikkude sammude astumist ja selleks tehnoloogia väljatöötamist, kuid jättis märkimisväärselt täielikult mainimata aatomienergia produtseerimise, mis on väga oluline küsimus praegusel energiavaesel ajal. Sellest probleemist vaikselt möödumine on tõenäoliselt tingitud aatomienergia jõujaamade ümber tekkinud vaielustest ja lahkarvamistest, kuna president ei taha oma toetust anda ühele ega teisele poolele, kartes sellega olustada oma ohtlikult allakäinud populaarsust.

Praegu on raske ennustada kui suurel määral president Carteril õnnestub oma suurt programmi rakendada ja kui tugeva toetuse ta saab selleks Kongressilt, kes seni on presidendi energiaprogrammidesse suhtunud silmatorkava vastumelesusega ja üleolekutundega. Kahtlemata tekivad sünteetilise õli produtseerimisel kivisöest ja põlevkivist uued avalikkust häirivad probleemid seoses õhu ja vete rikkumisega ning loodusliku keskkonna hävitamisega. Omaette küsimuseks on kahtlemata ka programmi finantseerimine, kuna kalkuleeritud 145 miljardit dollarit on ainult esialgne summa, mis tegeliku töö juurde asumisel võib paisuda mitmekordseks.

Carteri programmist nähtub, et president ja Ühendriikide juhtkond on teinud õli küsimuse ja energiaprobleemide lahendamisel oma valiku. See valik on erinev Jaapani, Lääne-Saksamaa, Prantsusmaa ja teiste demokraatlike tööstusriikide valikust, mis otsib kontakte ja lähenemist Araabia õliriikidega, et kindlustada oma vabrikutele ja liiklemisvahenditele vajalikku kütteainet. Ameerika Ühendriikidel puuduvad oma suure sõpruse tõttu Iisraeliga selleks väljavaated ning tal tuleb seetõttu asuda vaevarikkamale ja kulukamale teekonnale — sünteetilise õli produtseerimisele. Ideoloogiliselt tundub Carteri valik ja programm suurejoonelisena ja on kavandatud ameeriklaste uhkuse ja rippumatuse tundeid arvesse võttes. Kuid sealjuures jääb alati püsima suur küsimusmärk — kas ameeriklased on valmis nii suuri ohvreid kandma ja oma elustandardit nii suurel määral kärpima kui selleks leidub teisi võimalusi Ühendriikide välispoliitika muutmisel? Kuid Carter on teinud oma valiku ja selle õnnestumisest oleneb ka tema poliitiline tulevik.

K.A.

Selgitav kiri toimetusele

„Vaba Eestlase“ toimetusele

Teie ajalehe 26-nda juuni numbris ilmunud dr. A. Pallopi artikkel „Ameerika Hääle“ kohta sisaldab terve rea selgitust vajavaid punkte. Teie lahkel loal puudutaksin ainult osa neist, piirdudes seejuures selle ajavahemikuga, mil „Ameerika Hääle“ eesti osakond minu vastutuse all on töötanud.

Artikli eelviimases kärpes on autor esitanud kaks väidet, mis ei peegelda tõsiolusid — ja mis pealegi on esitatud sellises vormis, et neist võiks järeldada, nagu oleksin mina neid väljendanud, või siis nendega täiesti nõustunud. Selgituseks rõhutan:

1. . . . et A.H. eesti osakonnal ei ole vajadust „Estoniana“-ainelist materjali „sisse poetada“, kuna seda saab täiesti seaduslikult ja regulaarselt teha v ä h e m a l t kolm või neli korda nädalas — igal nädalal.

2. Mõte, et mõned meie saateis edasi antud kirjanduslikud ülevaated on umbes samas vormis, et neid võiks „samuti Tallinna raadiost saata“, on küll absurdne. Seda ei ole minu „Ameerika Hääle“ päevil kunagi juhtunud.

V. VEEDAM

● Inglismaa eestlaste suvepäev korraldati 23. juunil Bradfordi eestlaste poolt Saltaire/Shipleys, Victoria Hallis. Toimus ka laulupeoline osa Ernst Luuki ja rahvatantsijate esinemine Helle Unnuki üldjuhtimisel. Jumalateenistus korraldati kõikide Inglismaa eestlastest vaimulike osavõtul.

Raskused sünteetilise õli produtseerimisel

Probleemid kivisöe, põlevkivi ja õliliiva kasutamisel

Ühendriikide president Carter mainis oma äsjases ajaloolises kõnes, milles ta käsitas ameeriklaste võitlust ähvardava energiakriisiga, et ta kavatseb hakata erilist rõhku panema õli produtseerimiseks kivisöest, põlevkivist ja õliliivast. Teoreetiliselt on see kõik võimalik ja need ideed ei ole uued, kuid seni on takistanud nende aseainete kasutamisele võtmist kallid produktsioonikulud ja välismaalt importeeritud õli suhteliselt odav hind. Nüüd kus õli produtseerivad maad oma õlihinda pidevalt tõstavad ning läänemaailma ähvardab kõrgete õlihindade tõttu hävitavate tulemustega majanduselu kriis, on õli produtseerimine kivisöest, õliliivast ja põlevkivist uuesti päevakorrale võetud kuigi paljusid eksperte hirmutavad suured produktsioonikulud.

Ühendriikide insenerid, majandusteadlased ja õlimehed on pidevalt uurinud Colorado Kaljumägedes asuvaid suuri põlevkivilademeid, kuid suurem osa neist on oma vaatluste teostamisel raputanud skeptiliselt päid. See pessimism on ka täielikult põhjendatud, kuna ka kõige optimistlikumad kalkulatsioonid kinnitavad,

et õli produtseerimine põlevkivist läheb tunduvalt kallimaks maksma kui seda on praegu eksisteerivad õli maailmaturu hinnad.

Sünteetilise bensiini valmistamisel ei ole peamureks tehnoloogia vaid produktsioonikulud. Isegi tagasihoidlikkude kalkulatsioonide alusel läheb kivisöest, õliliivast ja põlevkivist valmistatud õli maksma 10—15 dollarit rohkem kui Araabia riikidest ja mujalt importeeritud kallis õli. Kuid nagu see nähtub president Carteri äsjasest kõnest, on Washington tõsiselt häiritud Araabia riikide alalistest hinnatõstmistest ning ameeriklased ei taha olla enam araablaste hüpiknukud, kes ei tea, mida toob neile tulevik ja milliste uute nõudmistega araablased jälle oma õliga maailmaturule tulevad.

Küsimus seisab peamiselt selles, kes maksab need kõrged sünteetilise õli produktsioonikulud ja kas ameeriklased on valmis maksma vajalikku hinda selle eest, et pääseda araablaste eestkostmise alt?

Arvatakse, et presidendi programm läheb maksma kuni 150 miljardit dollarit, mille kõrval isegi Ühendriikide kuu vallutamise programm oma 25 miljardi dollariga tundub väikese väljaminekuna.

Sinna juurde tulevad veel mitmesugused varjatud kulud, näiteks uue transpordisüsteemi ehitamine, mis peab viima söe- või kivisöetagavarad sünteetilise bensiini vabrikutesse.

Kuid tuleb ka arvestada keskkonna probleeme. On selge, et põlevkivi lahtimurdmisega Colorado Kaljumägedest purustatakse ja lõhutakse paljud mäed ja mäeküljed ning endisesse rikkumata loodusesse kerkivad õhku ja ümbrust rüvetavad vabrikud. Tõsise küsimuse valmistavad ka tervishoiu- ja julgeoleku probleemid, kuna näiteks söevedelikud tekitavad praeguste teooriate kohaselt vähki ning põlevkiviõli vabrikud produtseerivad mürgist suitsu ning nõuavad tööstuste käigus hoidmiseks rohkesti vett lääneriikide kasinatest veetagavaradest.

Sünteetilise õli produtseerimise kulusid on raske täpselt määratleda, kuid asjatundjad väidavad, et need kulud on rühkinud pidevalt ülesmäge. Kui 1972. aastal veel arvestati, et ühe vaadi põlevkiviõli valmistamiseks kulub 10 protsendilise profiidi juures 4.40 dollarit, siis 1974. aasta teisel poolel olid need kulud juba kerkinud 11.50 dollarile ning tõus on pärast seda olnud pidev.

Praegu ei ole ka selget ülevaadet, kui palju lähevad maksma sünteetilise õli tööstused ja kas nende rajamise tegelikud kulud on kooskõlas vastavate eelarvetega.

Eksperdid on arvamisel, et sünteetilise bensiini tööstused ei suuda kuidagi oma produktsiooni viia 1990-nendaks aastaks viie miljoni vaadile päevas nagu mõned presidendi nõuandjad kalkuleerivad. Insenerid väidavad, et üks keskmise suurusega sünteetilise õli tööstus, mis valmistab kivisöest õli, on võimeline andma 100.000 vaati õli päevas. Sealjuures tuleb aga arvestada, et sellise tööstuse rajamine läheb maksma 3 miljardit dollarit.

Kuid lisaprobleemiks on ka sünteetilise õli kallis hind. Kui Ühendriikidesse importeeritav õli praegu maksab umbes 20 dollarit vaat, siis Ühendriikides põlevkivist toodetud õli läheb praeguste arvestuste kohaselt maksma kuni 30 dollarit vaat või tõuseb isegi üle selle.

Sünteetilise õli produtseerimine ei ole keemikutele ja inseneridele uudiseks. Juba sajandite vahetusel harrastati menetlust kivisöest gaasi produtseerimiseks, mida kasutati valgustuseks ja hoonete kütmiseks. Teises maailmasõjas varustasid sakslased oma lennukeid ja soomusmasinate diviise bensiiniga, mis oli aetud kivisöest.

Ja Lõuna-Aafrika on viimase 25 aasta jooksul elanud peamiselt õlist, mis on valmistatud kivisöest, kuid sealjuures tuleb ka arvestada, et Lõuna-Aafrikas maksavad autosõitjad bensiini eest hinda, mis tõuseb 3 dollari piiridesse gallonilt.

Kui iseseisvas Eestis produtseeriti õli juba iseseisvuse perioodil siis Ameerika Ühendriikides kavatsetakse sellele teele asuda alles nüüd praeguse energiakriisi ajal. Ühendriikide suuremad põlevkivivarud asuvad läänepoolsetes osariikides Colorados, Wyomingis ja Utah's. Kalkuleeritakse, et nende põlevkivivarude arvel on ameeriklastel võimalik saada 1,8 triljonit vaati õli, kuid osa varudest on kättesaamatud ning ainult 600 miljardi vaati õli saamiseks on reaalsed väljavaated. Põlevkivist saadakse õli kivi pulveriseerimise ja kuumutamise teel. Kuid põlevkivist õli produtseerimisel tuleb tegemist teha väga suurte probleemidega. Tööstus, mis produtseerib 100.000 vaati õli päevas vajab selleks toormaterjalina iga päev 150.000 tonni põlevkivi, mille hankimine muudab kogu ümbruskonna kuumaastikuks. Sellele lisaks vajab see protsess palju vett, mida lääne osariikides leidub vähesel määral.

Kalkulatsioonide kohaselt läheb sellise tööstuse ehitamine, mis produtseerib põlevkivist 100.000 vaati õli päevas, maksma umbes 3 miljardit dollarit.

Õliliivast õli produtseerimisel on kõige kaugemale jõutud Albertas, kus töötavad kaks suuremat ettevõtet ,milledest üks kuulub Sun Companyle ja produtseerib 50.000 vaati õli päevas, kuna Syncrude Canada Ltd., mille osanikeks on Esso Resources Canada Ltd., Canada Cities Service, Gulf Canada Resources, Pan Canadian Petroleum Ltd., Kanada föderaalvalitsus ja Alberta provintsivalitsus, produtseerib päevas 80.000 kuni 100.000 vaati õli. Ka õliliivast õli kättesaamine on keerukas ja kulukas protseduur ning nii paradoksaalne kui see ka on, kulub selleks palju energiat.

Eeltoodust võib järeldada, et president Carteri õliga isevarustamise programm tundub ideoloogiliselt ja paberile pandult suurepärasena ja lootustandvana, kuid selle praktilisel rakendamisel võib esineda tuhandeid raskusi ja takistusi.

Neljavärvi-trükis

HIIUMAA KAART

$4.—

SAAREMAA KAART

$5.—

Kaartide mõõtkava 1:200 000

Müügil „Vaba Eestlase“ talituses

Kaarti kahjustamise vältimiseks

postiga ei saadeta

Kommentaarid

Asja lõpetas oma töö N. Liidus teisele teenistuskohale siirdumisega Ühendriikide poliitilise ajakirja U.S. News & World Report Moskva büroo juhataja Robin Knight. Ajakirja korrespondent oli viibinud N. Liidus kolm aastat ning selle aja kestel Venemaal ja sellega liidetud riikides üsna palju ringi rännanud, mis andis talle võimaluse saada praegusest N. Liidust võrdlemisi ülevaatlikku pilti.

Robin Knight tabab otse naelapea pihta kui ta kinnitab, et Venemaal valitsev reaalne olukord on tohutul määral kontrastne valitsuse poolt reklaamitud teoreetilise olukorraga. Kui N. Liidu juhtkond püüab alati alla kriipsutada ja toonitada, et N. Liidus eksisteerib revolutsiooniline ühiskond, siis midagi pole tõest kaugemal kui see väide. Tegelikult on nõukogude ühiskond rangelt konservatiivne ja painutatud bürokraatliku süsteemi raamidesse. Ajakirjaniku arvates on selline olukord suures laastus tingitud maa vanast juhtkonnast, kes on jõudnud üle 70-nete eluaastate piiri. Need mehed elavad minevikus ja nende suurimaks sooviks on rippuda võimu küljes nii kaua kui see võimalikuks osutub.

Robin Knight annab ka väga huvitava iseloomustuse vene rahva kohta. See iseloomustus selgitab ka meile, miks Venemaal kommunistlik rõhurezhiim nii kaua on püsinud. Knight kinnitab, et venelased on põhilised suured patrioodid. Oma loomuliku vaistu kohaselt hindavad nad autoriteeti, kuid nad ei esita kunagi sellele autoriteedile küsimusi. Vene ühiskond on väga konventsionaalne, peaaegu kodanlik ning venelaste arvates saab kõiki asju teha ainult kahte moodi — kas „õieti“ või „valesti“. N. Liidu juhtkonna väited, et nõukogude ühiskonnas puudub kuritegevus, et Venemaal ei ole inflatsiooni ja et N. Liidus on rakendatud demokraatlik süsteem, on puhas nonsenss. Need valed häirivad pidevalt Venemaal elavaid lääneriikide inimesi, kuid venelastele ei avalda need mingit mõju, kuna neil puuduvad isoleerituse tõttu lihtsalt võrdluse ja hindamise võimalused.

Robin Knightil on ka väga selged vaated praeguse üldise välispoliitilise olukorra kohta. Ta ütleb, et venelased pooldavad detente't, kuid ainult nende tingimuste kohaselt. Oma agressiivse, kuid sealjuures ettevaatliku strateegia tõttu on nad viimastel aastatel oma mõjupiirkonda kogu maailmas pidevalt laiendanud. Kreml tunneb suurt headmeelt oma propagandavõitude üle ning naudib ilmselt Ühendriikide presidendi Carteri otsust, millega loobuti neutronipommi produtseerimisest ja aeti kiil Atlandi Liidu vahele.

Kas on väljavaateid, et N. Liit loobub oma maailmavallutamise plaanidest? Ajakirjanik arvab, et

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

28. ja 29. juulil dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

4., 5. ja 6. aug. dr. J. Marley, tel. 921-7777.

Ilmus nr. 105 — SUVI

Triinu

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Üksiknumber $1.50

Aastatellimine 1979. a. $6.00

H. KIRIK Insurance Agency

KINDLUSTUSED

23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

selleks ei ole mingisuguseid väljavaateid. Taktika võib teatud perioodide jooksul muutuda, kuid lõppeesmärk jääb samaks, eriti kui poliitbüroo ideoloogiat mõjutavad sellised mehed nagu Mihail Suslov ja Boriss Ponomarjov.

Kas ei oleks juba aeg, et läänemaailma riigimeeste nõuandjateks N. Liiduga suhtlemisel tuleksid Robin Knighti kogemustega ja kapatsiteediga mehed, kes tunnevad Kremli poliitikat ja N. Liidus valitsevat tegelikku olukorda palju paremini kui välisministeeriumides juhtivatele kohtadele tõusnud mõjuvõimsad nõunikud ja ametimehed või parlamentide väliskomisjonide kodukasvanud liikmed?!

Kanada konservatiivide valitsuse immigratsiooniminister Ronald Atkey otsustas Kanadasse sisse lasta marksistliku professori Andre Gunder Frank'i, kellele sissesõiduviisa andmisest endine liberaalide valitsuse immigratsiooniminister J. S. G. Cullen mitmel korral keeldus. Professor Frank on tuntud marksist ja töötab Inglismaal East Anglia ülikoolis. Kanadasse saabub ta kaheks nädalaks, et võtta osa Vancouveris toimuvast konverentsist.

Immigratsiooniminister Atkey mainis ajakirjanikele, et ta andis professor Frank'ile sissesõiduloa pärast seda kui ta oli uurinud Royal Canadian Mounted Police'i andmeid marksistlikku ideoloogiat levitava professori kohta. Minister Atkey ei selgitanud, milline informatsioon on ratsapolitseil professor Franki iseloomustamiseks, kuigi praegune peaminister Joe Clark opositsiooni juhina pidevalt nõudis, et Kanadas tuleks rakendada seadus, mille alusel informatsioon on kõigile kättesaadav.

Professor Frank, kes tegutses õppejõuna marksistliku presidendi Allende valitsemise perioodil Tshiilis, ei pääsenud ka viimase kümmekonna aasta kestel Ameerika Ühendriikidesse ja alles hiljuti tühistati tema sissesõidukeeld senaator Edward Kennedy energilise vahelesegamise tulemusena.

Kõiki kanadalasi huvitab kindlasti, milline on selline marksistliku tegelase minevik, keda liberaalid Kanadasse sisse ei lasknud ja kellele konservatiivid Kanada uksed avasid. Kui Joe Clark propageeris opositsioonis olles informatsiooni vabaks andmise seaduse rakendamist, siis peaks tema valitsus nüüd tema omaaegseid nõudmisi praktiliselt rakendama. Igal kodanikul on õigus teada, mida kõneleb RCMP kartoteek prof. Frank'i kohta ja miks eelmine liberaalide valitsus keeldus talle neljal korral sissesõiduviisa andmisest.

AMI

„Vabatahtlikud" ehitavad Pirita olümpiaehitusi

Rootslased ja soomlased kardavad, et venelased ei luba neil sõita paatidel olümpiaregatile

STOKHOLM (EPL) — Helsingi õhtulehe „Ilta-Sanomat" kirjasaatja Heikki Nylund on käinud Tallinnas ja teatab sealt oma ajalehele, et Pirital valmivad olümpiaadichitused. Oma paadiga olümpiaadile tulijaile olevat varutud kaipaigad Kirovi kalakolho osi sadamas, kokku 200 kohta. Olevat aga teadmata, kuipalju isiklikke paate sel puhul Piritale lubatakse. Ka rootslasi, samuti lähemaid naabreid huvitab, kui palju neid oma paatidega regatile lastakse. Ka „Dagens Nyheteri" reporter on olnud Piritat.

Olümpiaadi jälgimine toimub suure raali abil, milletaolisi olevat juba kasutatud varasematel olümpiaadidel.

Olümpiaadist võtab osa u. 600 purjesportlast u. 50 riigist. Regati korraldajaid on kõikidel aladel kokku ligi 4000. Arvatakse, et publiku arv on 15 000—20 000, sellest tulevat umbes kolmandik välismaalt.

Tallinna lahte peetakse heaks paigaks võistluste korraldamisel. See on suhteliselt sügav (40—50 m) ja seal pole veealuseid karisid.

Naissaar ja Aegna kaitsevad lahte kõrgete lainete eest, aga need pole nii kõrged, et hoiaksid lahest eemal tuule.

Lahel on kolm võistlusteed. Kõige lähem neist, Alfa, on Tallinnast u. 5,5 km kaugusel. Kõige kaugema, Charlie, kaugus Tallinnast on u. 15 km.

Ajakirjanik räägib ka uuest olümpiahotellist, mis tuleb kuus korrust kõrgem kui Viru hotell. Samuti on märgata Tallinnas vanalinna restaureerimist, mida tõendavad ohtrad tellingud majade ees.

Olümpiaettevalmistustele tehakse reklaami ka kodumaa ajakirjanduses. Tiit Sinisaar kirjutab Tartus ilmuvas ajalehes „Edasi" 22.2. muuseas:

Pirita purjespordikeskus on kerkimas (õigemini, on juba kerkinud, sest peaaegu kõik müürid on püsti pandud) Pirita jõe suudme vasakule kaldale senise „Kalevi" jahtklubi ja mere vahele.

Mõlemas sadamas kokku on ligikaudu 750 kohta, nii et kõik alused peaksid lahedasti ära mahtuma (regatile oodatakse umbes 200 jahti).

Jõesadama jagab pooleks tseremooniaväljak, kus 20. juulil 1980 süüdatakse olümpiatuli ja kus võistluste lõppedes (kui ilm alt ei vea, siis 30. juulil) antakse võitjatele kätte olümpiamedalid. Pirita jõe paremal kaldal, otse tseremooniaväljaku vastas, on olümpiaregati ava- ja lõpupidustuste jälgimiseks tribüünid 5000 pealtvaatajale.

Esimene hoone suurest kompleksist on jahtklubi.

Pirita purjespordikeskuse teiseks tähtsaks osaks on olümpiavõistlejate kodu — olümpialinnak, see on vahetult seotud ellingute ja jahtklubiga.

Sportlastele ja ametiisikutele ehitatakse hotell, kus on 276 kahe- ja kolmeinimesetuba kokku 632 kohaga.

Olümpialinnaku hotelli ehitus on põhiliselt jõudnud sisetöödeni.

Olümpialased tahavad ka süüa, meelt lahutada, treenida. Selleks on hotelli juures 400 kohaga söökla ja 200 kohaga kohvik, mida saab vaevata kohandada meelelahutusprogrammide, kontsertide, kohtumiste jms. tarvis. Spordikompleksis on spordisaal, kuue rajaga siseujula, raskejõustikusaal, meditsiiniruumid.

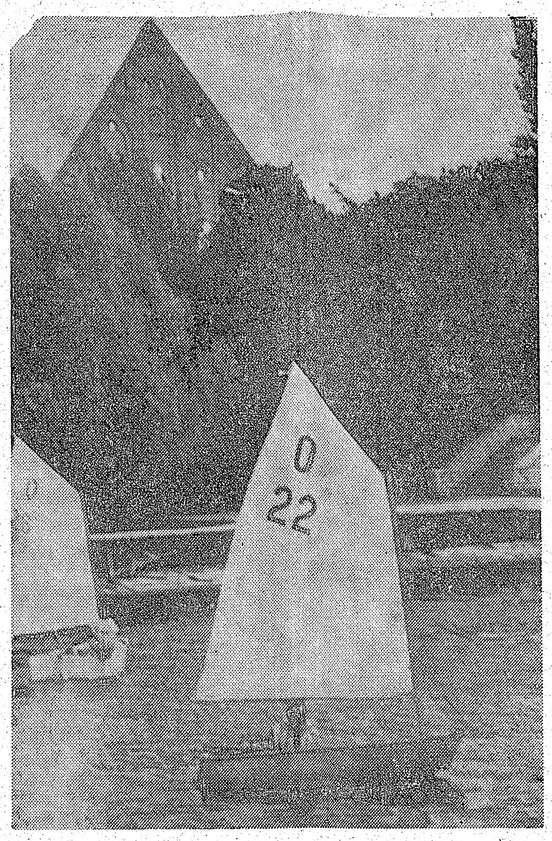

Pirita kloostri ajaloolised varemed vaatavad Pirita sadamale, mis kujuneb olümpiaregati tsentrumiks.

Pealtvaatajate tarvis ehitab Kirovi nimeline kalurikolhoos Pirita jõe suudmest paremale mere kaldale uut rannahoonet. 200 meetri pikkune ning osalt kahe-, osalt kolmekorruseline rannahoone võtab korraga vastu 2000 külastajat. Puhkajate käsutuses on 350 riietuskabiini, hoone kolmekorruselises osas asub 200 kohaga restoran, peale selle on banketisaal, baar ja kohvik, mille terrassidele on võimalik paigutada ligi 300 kohta ja kust avaneb vaade Tallinna lahele.

Piritat ühendab kesklinnaga uus 5,5 kilomeetri pikkune neljaliiniline autotee. Osa maad selle tee ehituseks on võidetud merelt. Kaldakindlustused on põhiliselt valmis, praegu rajatakse teetammi.

Tallinnat on külastanud ka „Dagens Nyheteri" kirjasaatja Staffan Teste,

kes kirjutab oma muljetest ajalehes 17. 6. Ta rõhutab ilusat väljavaadet, mis avaneb tulevasest purjetamiskeskuse kohvikust ja on ühtlasi märganud ka seda palavikulist restaureerimistööd, mis toimub linnas eneses. Värskendatakse majade, müüride ja tornide välispinda.

Olümpiakomitee abiesimees Urmas Kala räägib ka sellest „suurest entusiasmist", mis avaldub linnaelanike vabatahtlikus tööpanuses.

Seni olevat tehtud 200 000 tundi vabatahtlikku ja hinnata tööd, mille eest tasutakse medaljonidega. Mislaadi tööd vabatahtlikud teevad, sellest pole juttu.

Rootslasi huvitab enne kõike küsimus, kui paljud saavad oma paatidega Tallinnasse sõita. Kui põhimõtteline nõusolek selleks antakse, tuleb äge võitlus koha pärast.

Juba Soomest üksi on kavatsenud sõita u. 1000 paati.

Arvata on, et paatidega lubatakse teatud kvootide põhimõttel tulla ainult Läänemere rannikul asuvate riikide kodanikel. Esialgu aga oodatakse, kas Intourist selleks luba annab. Jaataval juhul asuksid külalispaadid Kirovi kalakolhoosi sadamas, mis asub u. 10 km eemal võistluskohast.

Võidupüha Thunder Bay's

Sillaoru on kujunenud eestlaste puhkepaigaks

THUNDER BAY (VE) — Rohkearvuline Thunder Bay eestlaste pere kogunes Sillaorule Võidupüha ja jaanipäeva tähistamiseks 23. juunil. Ilm oli väga sobiv, päikesepaisteline ja parajalt soe. Juba vara õhtupoolikul oli parkimisplats autosid täis. Sillaoru õuemuru oli kohtamispaigaks ja jutuajamiseks kaasmaalastele. Murul ja heinamaal sagis arvukas mudilaste pere, meie kolmanda põlve esindajad. Sauna kasutajateks oli meespere, külma jõevett proovisid ainult julged noored.

Kiriku naisringi perenaised olid ametis köögis hommikust saadik toiduvalmistamisega. Traditsiooniliselt toimus ka naisringi poolt korraldatud loterii. Rikkaliku loteriilaua loosid müüdi kiiresti. Lubatud ajaks olid perenaistel valmis mulgikapsad, pirukad, koogid ja kohvi. Söömine toimus õues suurte laudade ääres.

Kella 9.00 paiku õhtul siirdus terve kokkutulnud pere tuleplatsile. Avasõna ja tervituse ütles Eesti Seltsi esimees Jakob Millistver.

Tule süütas Vabadussõja veteran Karl Mitt päevakohase sõnavõtuga.

Soololauludega (duetina) esinesid Jenny Mertson ja Linda Krupp Evald Kruus'i akordioni saatel. Jenny Merson esitas veel 2 laulu üksinda. Lõpusõna ütles koguduse ninel Voldemar Põldaas. Ametliku osa lõppedes lauldi eesti hümni.

1978. a. kalapüügi võistluste tagajärjed tegi teatavaksc Kalju Puna ja jagas välja järgmised auhinnad: suurim koha — Andrei Kalda, suurim haug — Matti Steinberg, suurim järve lõhe — Kalju Männi, suurim forell ja parim kalamees 1978. a. noorte klassis — Kalju Õun.

Pärast ametlikku osa tehti ühislaulu ja tantsu haljal murul. Aga kui päike vajus puulatvade taha, läks nii külmaks, et inimesed siirdusid hoone varju ja varsti hakkasid autod liikuma linna poole. Sel aastal on Põhja-Ontario kevad ja suvi hilisemad kui tavaliselt.

Jaanipäeva ümbruses oli paaril ööl veel külma, nii et aiad said kannatada. Sillaoru heinamaagi ei olnud veel täies õieehtes.

Sillaoru on Eesti Kiriku ja Eesti Seltsi ühine maakoht, mis omandati 1957. a., Thunder Bayst 38 miili lääne poole. 30-aakrisel maalapil on kahekordne elumaja, saun ja muud tarvilikud kõrvalhooned. Sillaorut on korras hoitud, parandatud ja kohendatud ühiselt kõikide Thunder Bay eesti organisatsioonide poolt. Aasta tagasi tehti elumajas kahest vähemast toast avar uus tuba. Ja sel aastal lõpetati just enne jaanipäeva köögi remont. Pandi uus põrand, seinapaneelid ja lagi. Ülemise korra kaks magamistuba ehitati ümber aastaid tagasi. Sillaoru kasutamiseks on kõigil võrdsed õigused ja suvekuude jooksul on seal alati inimesi, kes tulevad linna kärast oma vaba- või jõudeaega veetma looduse vaikusesse ja rahusse.

Suurematel kokkutulekutel lehvib sini-must-valge õues kõrgel lipumastil tõenduseks, et siin on tükike eesti maapinda.

Kaks nädalat hiljem, 7. juulil, kogunes jälle arvukas eestlaste pere Sillaorule. Ka sel korral oli ilus suveilm ja vahepeal oli heinamaa muutunud suureks lilleaasaks. Toimus vabaõhu jumalateenistus algusega kell 3.00 p.l. Õpetaja Teras Chicagost oli varem soovi avaldanud oma 70. a. sünnipäeva tähistada Thunder Bay eestlaste keskel, Jumala looduses Sillaorul sini-must-valge lipu all. Jumalateenistus lõppes hümni viimase salmi laulmisega ja sellele järgnes kohe õpetaja sünnipäeva tähistamine. Õpetaja Teras rääkis ise oma eluloost. Lühikese sõnavõtuga Paul Mäepea'lt anti õpetajale üle väike kingitus. Jälle kostitasid Naisringi perenaised kõiki rikkaliku maitsva toiduga, meespere abiga, kes hoolitsesid sütel küpsetatud vorstide eest. Tervise joogiks pakuti veini ja õpetajale lauldi „Ta elagu". Ei puudunud ka suur kringel, kohvi ja koogid.

Siin kohal olgu mainitud, et nii väsimatuid ja hoolikaid perenaisi, kui on Thunder Bays, vaevalt kusagil mujal leidub. Ligi 30 aastat on nad valmistanud toitu, ükskõik milline on kokkutulek või organisatsioon, perenaised on samad. Meie toidulaud on hea kuulsuse võitnud ka väljaspool oma rahvusgruppi. Pidudele ja kokkutulekutele tuleb võõraid ainuüksi maitsva ja odava toidu pärast.

ELLEN MAEHANS

Eesti väljapanekud Damaskuses toimuval näitus-messil

„Rahva Hääle" teatel on Süüria pealinnas Damaskuses avatud rahvusvahelisel messil üles seatud ka N. Liidu paviljon, kus „Nõukogude Eesti vennalikule liiduvabariikile" on antud võimalus oma eriväljapanekuks. Mainitakse, et Nõukogude paviljoni spetsiaalses osakonnas on laialdaselt esindatud kõik Eesti rahvamajandusharud. Oma toodangut eksponeerib ligi 50 koondist, organisatsiooni ja ettevõtet.

Ajaleht peab vajalikuks lisada, et näidised demonstreerivad ilmekalt Eesti töötajate saavutusi nõukogude võimu aastatel. Edasi märgib „Rahva Hääl":

„Tuleval aastal tähistab Eesti NSV oma 40. aastapäeva. Selle aja jooksul on ta muutunud arenenud põllumajandusega tänapäevaseks industriaalvabariigiks. Eesti tarnib oma kaupu 91 riiki, kusjuures tähtsal kohal on tema ekspordis masina- ja aparaaditööstuse toodang.

Nõukogude paviljoni külastajad võivad Damaskuses tutvuda keeruliste teadus- ja mõõteaparaatide, elektronaparatuuri komponentide, elektrotehnikaseadmete ja Eesti tööstuse muude toodetega.

Välja on pandud ka puuvillased ja villased kangad, õmblus- ja trikootooted, keraamika, klaas, raamatud ning rahvakunstiesemed.

Teatavasti on Tallinna laht valitud 1980. aasta olümpiaregati paigaks. Nõukogude paviljonis on välja pandud purjespordikeskuse makett ja olümpiasümboolika suveniirid.

Eesti eksposítsioon äratab rahvusvahelise Damaskuse messi külastajates suurt huvi."

Kes on auhinnatud autorid?

STOKHOLM — ESTO-80 näidendivõistlusel I auhinna saanud näidendi „Kohtumine vanas majas" autor Heiswald Iiepuu esindaja võttis välja auhinna kr. 2000:—. Küsimus on: Kas nimi on õige või vale? Kuna võistlus oli ülemaailmne, siis on kõik võimalused lahtised.

Ainukesena veel tundmata on TV-näidendi võistlusel auhinna saanud teose „Valge taud" autor, kelle varjunimeks on Aleksander Minevik. Teos käsitleb arstieetikat ja võitlust totaalse ühiskonna vastu. Kes peitub selle nime taga?

© Dr. Maano Milles, kes mõni aasta tagasi asus USA idaranniku piirkonda töötama suu- ja hambaarstina, lõpetas hiljuti Tuft ülikoolis täiendavalt näo- ja suukirurgia eriala eksamid ja omandas vastava diplomi, olles sellega üheks meie edukamaks näo- ja suuarstiks.

VABA EESTLANE

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „...." ..... 197... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

SURMA LÄBI LAHKUNUD ISA JA VANAISA

AADU OOLUP'it

sündinud 23. juunil 1890 Kihelkonnal
surnud 17. juulil 1979 Kihelkonnal

mälestavad

POEG abikaasaga kodumaal
POEG perekonnaga Kanadas

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA

ROBERT HERMANN'i

leinavad kurbuses

HANS ja HELMI VOKSEPP
TOOMAS ja REET VOKSEPP
TAIMI VOKSEPP
EDUARD ja LYDIA JAUN
SULEV SAKSNIIT perekonnaga
EVALD KUUTAN perekonnaga

Puhka rahus
armas sõber!

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

ROBERT HERMANN'i

mälestavad kurbuses

BORIS PAIS abikaasaga
ENDEL MILLISTE perekonnaga
ALBERT LUUP perekonnaga

HEAD SÕPRA

ROBERT HERMANN'i

mälestavad leinas

ELFRIDE, JÜRI ja EDUARD SOORSK

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

ROBERT HERMANN'i

mälestavad kurbuses

HELMI ja HENN RÜNDVA
HENNO RÜNDVA perekonnaga

OOTAMATA LAHKUS MEIE HEA NAABER

ROBERT HERMANN

Mälestavad vaikses leinas

SAIMA SUIGU
LIIVI ja TÕNU SUIGU
ANU ja BILL LAWSON

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUS MINU KALLIS VEND

EVALD LOO

Sündinud 26. jaanuaril 1908 Tallinnas
Surnud 22. juulil 1979 Stokholmis

Mälestab valusas leinas

õde LEIDA

OOTAMATULT LAHKUNUD

ENDEL KOOST'i

mälestab kurbuses

vend LEHO abikaasaga

SÜGAVAS KURBUSES LEINAME OMA ARMAST SUGULAST

ERNA RÄIM'e

sündinud Norman, Tartus
surnud 19. juulil 1979 Long Island'il, N.Y.

MATHILDE ja EDUARD SEEBA
ristitütar MAILA KAULEN
VIRVE ja ILMAR JÖGI perega

AKILISE SURMA LÄBI LAHKUNUD KAUAAEGSET ARMASTATUD SÕPRA JA VÄGA HEAD NAABRIT

ROBERT HERMANN'i

leinavad kurbuses

VASSILI LEPMETS abikaasaga
PAUL LEPMETS abikaasaga
PRIIDU TILT abikaasaga
EDGAR MERILAID perekonnaga
HUGO ENNIST perekonnaga

Olgu kerge Sulle
Kanada muld!

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8902

Avaldame sügavat kaastunnet HILDE'le ja LIIVI'le nende armsa abikaasa ja isa

ROBERT HERMANN'i

surma puhul

HELJE ja ILMAR

Meie südamlik kaastunne Sulle, armas SAIMA lastega, abikaasa ja isa

REIN SUIGU

kaotuse puhul

LIINA ja KARL
LY ja HERMANN

REIN SUIGU't

mälestavad

JÜRI, TAIVO ja KEN

Surnuaiapüha Suttoni kalmistul

Pühapäeval, 29. juulil kell 12 päeval peetakse surnuaiapüha Lake Simcoe lõunakaldal asuvas Suttoni kalmistul, kus on juba kümmekond eestlast omale viimse puhkepaiga leidnud. Väga vihmase ilma puhul on kogunemine samas, aga sealt siirdutakse koos „kuivemasse" paika.

Õpetaja Thomas Vaga Torontos

Vancouveri Eesti E. Lut. Peetri koguduse õpetaja Thomas Vaga teenib pühapäeval, 29. juulil kell 11 homm. Torontos Peetri kirikus koos koguduse õpetajaga.

Eesti Komitee jagas toetusi

STOKHOLM (T) — Sisserännuametilt Eesti Komiteele 1979/80 tegevusaastaks määratud tegevustoetuse summast 215.000 kr. (ca $54.000.—) otsustas Komitee juhatus oma 27. juuni koosolekul määrata toetust eesti ja balti organisatsioonidele järgmiselt:

Eesti Rahvusnõukogu — 49.000 kr., Eesti Rahvusfond — 25.000 kr., Balti Arhiiv — 24.000 kr., Eesti Kultuuri Koondis — 13.000 kr., Eesti Teaduslik Selts — 7.000 kr., Balti Komitee — 7.000 kr., Eesti Agronoomide Selts — 1.000 kr., Eesti Õpetajate Keskühing — 2.000 kr., Vabade Eestlaste Põllumajandusliit — 2.000 kr., Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut — 2.000 kr., Eesti Teaduslik Instituut — 2.000 kr., E. Kaubalaeva Juhtkonna Ühing — 1.000 kr., E. Komitee Göteborgi osakond — 2.000 kr., E. Komitee Naissektsioon — 3.000 kr., kokku 140.000 kr.

50.000 vietnami põgenikku Kanadasse

OTTAWA — Kanada immigratsiooniminister Ronald Atkey tegi teatavaks, et Kanada valitsus on otsustanud vastu võtta 50.000 vietnami põgenikku, kes kavatsetakse siia tuua käesoleval ja järgmisel aastal. Kõige rohkem põgenikke võtavad vastu Quebeci ja Ontario provintsid, kusjuures Ontario kontingendiks on arvestatud 13.000 inimest. Valitsus loodab, et ta suudab oma suure humanistliku programmi läbi viia kõigi kanadalaste ja siinsete organisatsioonide tõhusal toetusel.

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS 29. juulil kell 11 hommikul. Teenib külalisena õp. Thomas Vaga Vancouverist koos koguduse õpetajaga.

Koguduse väljasõidu-jumalateenistus pühap., 5. aug. kell 11 homm. Oro rannas, Simcoe järve ääres Evald Engman'i, Eduard Kaju ja Helju Pomerantsi suvitusaladel. Järve äärde sõita 5-nda teega.

JUMALATEENISTUS 12. augustil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID suvekuudel neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Muul ajal, kui kiriku tel. 483-5847 ei vasta, helistada 1-355-2777.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave. Toronto 6, Ont
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 29. juulil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad H. Sepp ja jutlustaja E. Saraoja.

EELTEADE: Alates neljapäevast 2. aug. kuni esmaspäeva 6. augustini peetakse Toronto usklik-koguduste ühine vaimulik konverents Muskokas, E. Viigi talus Port Sydneys. Kõnelevad jutlustajad K.L. Marley, E. Kiil, E. Saraoja, A. Laur, H. Söderholm jt. Jumalateenistustel laulab ühiskoor ja esinevad solistid.

Laupäeval, pühapäeval ja esmaspäeval on ühistoitlustamine konverentsist osavõtjaile.

Majutamine on talus ja talu kõrvahooneis ning isiklikes telkides.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 29. juulil kell 11 homm. Usuteadusliku Instituudi piiskoplik lõpp-jumalateenistus. Jutlus piiskop K. Raudsepp. Läkitus kandidaatidele — prof. dr. Arthur Võõbus. Solistid Irene Loosberg ja Ülo Saar, orelil dr. Roman Toi, kaastegevad Usuteadusliku Instituudi õpilased. (Vaata kuulutust esileheküljel).

Suvekuudel õpetaja kõnetunnid kokkuleppel.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 28. juulil kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS Royal Beach'is, Hõbe talus. Kõneleb Allan Laur, laulu ja muusikat.

Pühap., 29. juunil kell 3 p.l. MISJONI - JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, laululehed.

Teisip., 31. juulil kell 7 õ. PALVEKOOSOLEK.

EELTEADE: vaimulik laagerkonverents Muskokas 2. aug. kuni 6. aug.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
333 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 29. juulil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, solist M. Krabi. Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb A. Luup.

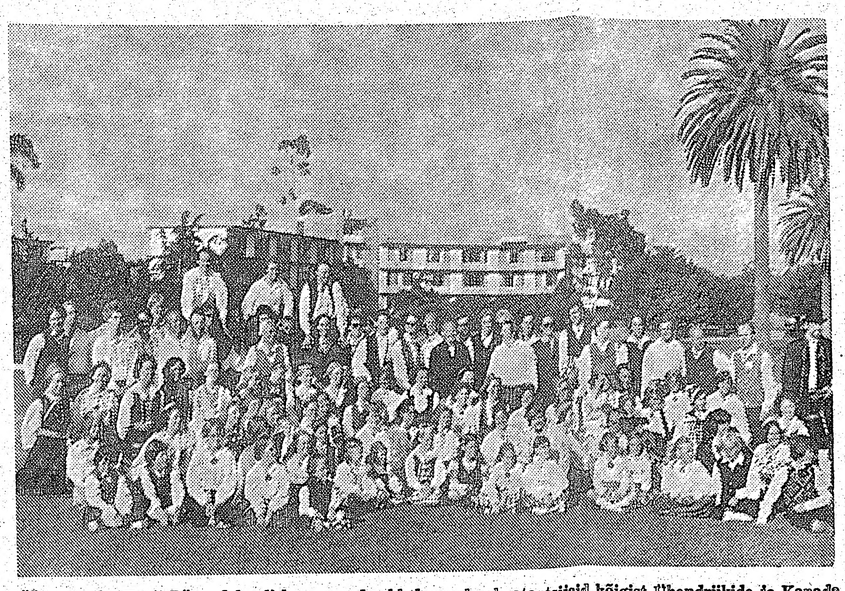

Lääneranniku Eesti Päevadele oli kogunenud rohkel arvul rahvatantsijaid kõigist Ühendriikide ja Kanada Lääneranniku keskustest. Pildil pidustustel esinenud rahvatantsijad Loyola ülikooli haljal murul palmide all. Foto: Edgar Igarik

Piiskoplik jumalateenistus Peetri kirikus

Möödunud pühapäeval toimus Peetri kirikus Usuteadusliku Instituudi piiskoplik jumalateenistus. Kuigi oli väga kaunis ja kuum suvepäev, kogunes kirikusse küllaltki arvukalt rahvast, et kaasa elada sellele omalaadilisele sündmusele, kus jumalateenistusel olid tegevad piiskop K. Raudsepp, assessor dr. A. Võõbus, assessor praost O. Puhm ja 19 usuteadusliku Instituudi õpilast. Muusikalises osas olid tegevad Usuteadusliku Instituudi kirikumuusika lektor dr. R. Toi, laulusolistid Liina Purje ja Ülo Saar ning viiulisolist Marianne Urke.

Jumalateenistusele saabusid instituudi õpilased ja vaimulikud pidulikus protsessioonis korras, ees õpilaskond ja viimasena vaimulikud ning piiskop K. Raudsepp. Järgnevalt Marianne Urke esitas kaks viiulipala ja Usuteadusliku Instituudi juhataja dr. A. Võõbus ütles tervituse, tõstes selles esile Usuteadusliku Instituudi õpilaste tööd, kelle eest Peetri kogudus möödunud aastal hoolitses.

Dr. A. Võõbus avaldas headmeelt, et Issand pole meie väikest kogudust maha jätnud, vaid on leidunud inimesi kellele see usuline kutsumus on südamelähedane.

Järgnevas liturgilises osas olid rakendatud Tiit Tralla, Paul Maidre, Arnold Talistu, Aino Männistu, Kersti Pinna ja Albert Roost, kuna pikema vaimuliku meditatsiooni pidas Elmar Järvet. Ta käsitles oma sõnavõtus halastaja Samaaria mehe tegu ja analoogiaid praeguses maailmas. Kuigi arvatakse, et Piibli õpetused on aegunud ja neid peab ümber kohandatama, on need sama uued ja elulised tänapäevalgi. Ligemise armastus Piibli-aegses ühiskonnas räägib, et tänapäevalgi vajame üksteise armastust. Jumala riik ei ole üksnes sõnades vaid tegudes.

Ka nende 19 instituudi õpilase töö tugineb ligemese armastamisele, aitamisele ja soovile usku elavaks teha.

Pärast Ülo Saare soololaulu järgnes piiskop K. Raudsept jutlus. Ta käsitles Jeesuse viimaseid korraldusi enne vägivaldset surma minekut, öeldes et Jeesus polnud kartlik, vaid seletas rahulikult jüngreile, et neil tuleb minna maailma laiali, kuna Isa tahtmisel tuleb temal siit maailmast lahkuda. Aga ta jätab neile oma vaimu. Kuigi neid hajutatakse üle maailma, ei jäta Isa neid mitte maha. Sellepärast olgu jüngrid julged, kuna Jeesus on maailma juba ära võitnud. Maailmas ei ole armastust, vaid viha ja toorus, aga see on vaid niivõrd nende teha kuivõrd Isa on neile seda võimuks andnud. Maailma ei vallutata mitte moodsate pommidega, vaid armastusega. Maailmas on tooruse kõrval veel teine suur jõud, see on rumalus. Inimene leiab igas asjas omale abi, aga oma hingehädas ei mõista midagi teha ega minna selle juurde, kes annab talle tasakaalu ja elujulguse.

Pärast jutlust Liina Purje laulis kaks laulu, praost O. Puhm tänas Usuteadusliku Instituudi juhatajat, rahvusvaheliselt tuntud teadlast ja kommunismivastaste töödega tuntuks saanud dr. A. Võõbust, dr. R. Toid ja Usuteadusliku Instituudi õpilasi, kelle töö võib kujuneda eesti kirikule õnnistuseks.

Muusikalises osas esitas M. Urke veel kaks viiulipala ja L. Purje laulis ühe laulu, kuna dr. R. Toi saatis neid nagu eelmisigi orelil.

Lõppliturgias olid kaastegevad instituudi õpilased William Ilves, Olvi Pint, Walter Taal, Väino Kaldma, kuna kõik laulsid Paul Maidre juhatusel „Meie Isa" palve.

Jumalateenistus lõppes Eesti hümni palvesalmiga.

Peale jumalateenistust kutsus Peetri kogudus Usuteadusliku Instituudi õpilased ja kirikulised alla saali kohvile. Seal avaldas kogudusele tänu lahke vastuvõtu eest instituudi õpilane ja Peetri koguduse esimees T. Tralla. Piiskop K. Raudsepp meenutas eelmisel aastal Peetri koguduse hoolitsusel olnud kursuse esimest osa. Koosviibimisel oli külalisena ka luterliku Missouri sinodi vaimuliku ajakirja „Lutherian Witness" toimetaja pastor Fred Pankow, kes jälgis huviga vaimulike abiliste ettevalmistamise tegevust ja Peetri koguduse tööd.

Lätlased pidutsesid rahvustunde süvendamiseks

STOKHOLM — Rootsis, Gotlandi saarel toimunud vabade lätlaste ülemaailmse laulu- ja tantsupidu kogu programm oli koostatud rahvustunde ja rahvusliku ühtekuuluvuse süvendamise tähe all. Seilest eesmärgist lähtudes olid ilmselt valitud ka mõlemad vabaõhuetendused: läti klassiku Janis Rainise „Daugava" ja vanimate rahvalaulu motiividel dramatiseeritud „Marieta laul".

„Daugava" on praeguses Lätis välja puhastatud Rainise kogutud teosest, millede avaldamisega kultuuripolitrukid seal nüüd uhkustavad ning autori loomingust otsivad moonutusvõtteiga venesõprust ja muid oma kultuuripilti passivaid sugemeid.

Sellesse muidugi ei sobi need pildid läti rahva saatusest, mis Rainis suure jõuga toob esile igavese Daugava jõe taustal (Daugaval sama tähendus rahvamuistendeis kui meie Emajõel).

Vabaõhuetendusel Visbys, tänu moodsaile lavastusettevõtteile ja mõjukaile valgustusefektidele, tuli see läti rahva saatusedraama läbi kaugete aegade mõjuvalt esile. Lavastaja oli Ameerika mandril omale nime teinud rezhissöör Ursteins, esinejaiks läti näitlejad Stokholmist ja USA-st ning tehnilist abi saadi mõnevõrra Riigiteatrilt.

„Marieta laul", Austraalia läti 5-liikmelise laulu ja tantsutrupi „Saules josta" (Päikese ring) poolt oli rahvusromantiline kurbmäng läti rahva (semgalide) minevikust, ent taustaks haarav lootusrikkuse motiiv.

Faabulaks on semgalide võitlus nende kodualale tunginud vaenulase vastu.

Semgalid (balti hõimude üks etnilisi rühmi, asus Läti lõunaosas) ei tahtnud alistuda sissetunginud võitjaile, vaid läksid maapakku, et kord tuleb uus generatsioon tagasi oma kodudesse. Selle usu laulis neile sisse jumaluse (Mara — lätlaste saatusemääraja nende muinasusus) tütar Marieta, kes oma maapealses olemises elas läbi oma rahva saatuse.

TEATAJA

Leiti Ristikivi käsikirjad

Kultuurilooline Arhiiv Tartus kannatab ruumikitsikuse all

Eestis ilmuvas ajakirjas „Keel ja Kirjandus" nr. 5, 1979 kirjutab Rutt Hinricus äsja 50 aastat täitnud Kultuuriloolisest Arhiivist (praeguse nimega Kirjandusmuuseumi käsikirjade osakond).

Huvitavaimaks uudiseks selle juures on järgmine sõnum: „Selle aasta leidudest on põnevaimad K. Ristikivi käsikirjad. Varem oli Ristikivist käsikirjade osakonnas üksnes „Õige mehe koja" (Võõras majas") trükikojakäsikiri.

Tartus Ristikivi üliõpilaspäevade korteris olid säilinud ka „Rohtaia" ja „Õige mehe koja" autograafid (autori käsitsi kirjutatud manuskriptid),

rida varasemaid, sageli fragmentaarseid katsetusi, ühe (kadunud lõpuga? lõputa?) näidendi käsikiri jm."

Praegu on osakonnas 258 fondi, mis sisaldavad u. 76 000 säilikut käsikirju, fotokogusid on 145, neis fotosid ja negatiive u. 70 000, kunstikogus on arvele võetud ümmarguselt 1350 kunstiteost.

Viimastel aastatel on osakonda laekunud muuseas isiklikest arhiividest Fr. Tuglase pärand ja A. Annisti kogu. Osakonda on deponeeritud Kurgja fond, hiigelkogu, mis sisaldab 2800 säilikut.

Artikli autor on mures tuleviku pärast.

Juurdeehitus on toimunud, aga see on liiga väike ja praegu täis. „Nii jääb üle paigutada juurdetulev nõ. nurka maha, kuni valmib järjekordne juurdeehitus." Korrastamata materjali on praegu u. 20%, normaalne oleks 10%. „Korraldatud materjal on kantud alfabeetilisse kataloogi. Väga vajaliku süstemaatilise kataloogi alustamine on esialgu tööjõu puudusel võimatu."

On muidki probleeme. „Paljude aastate vältel ei ole muuseum korduvatele taotlustele vaatamata ajakohast paljundusaparaati saanud. Selle taga seisab nii uurijate nõuetekohane teenindamine kui ka kopeerimine säilitamise huvides."

Artiklist selgub, et kogud sisaldavad ainulaadset materjali meie kultuuriloost.

Selle avaldamiseks on ka olemas „optimistlikud" kavatsused mitmel alal. Kuidas need teostuvad, see oleneb nähtavasti kahjuks kirjandusmuuseumist väljaspool asuvatest ametiasutustest.

● Prof. Felix Oinas Indiana Ülikoolist jõudis tagasi Skandinaaviast, kus ta viibis ühe kuu. Ta töötas Helsingi arhiivides ja raamatukogudes teoksil-olevate uurimistööde kallal. Stokholmis võttis ta osa Balti konverentsidest ja esines ettekandega vana-pärsia ja eesti-soome rahvaluule suhteist.

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Sal[illegible] Riik ja kirikud	2.70
Antonrung [illegible] der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele [illegible] matika ja sõnaraamatu koostamiseks H. [illegible] aastal 1637)	2.70
Reedik [illegible] ajakirjanni „Valmid"	2.70
H. Salu – [illegible] kirjandus	2.70
Blaise Pas[illegible]	2.10
Antonio [illegible] Mantova hertsoginnale	2.10
Arno V[illegible] Kuu[illegible]nik eesti kirjanduses"	2.10
Aarand Roo[illegible] — Juut[illegible] kuningas Tallinnas"	6.40

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

TEADMISEKS KUIDAS OMADA KODU FLORIIDAS, GULF-COAST'is

Kuulus ja esinduslik perekond Lehigh asutas Golf & Country Club Community, mis asub pooltroopilises lõunalääne Floriidas, 12 miili idapool ilusat Fort Myers'i linna.

Täielikud teeninduse ja meelelahutuse võimalused, 14 kirikut, 4 ostukeskust, haigla, 125 seltskondlikku klubi, koolid j.m.

Meil on veel mõned odava sissemaksu ja madala %-ga elumajade ehituskrundid 80x125 jalga, hinnaga $8.995. Samuti on veel elumaju saadaval.

Kui ootate vähe kauem, siis maksate palju rohkem!

Otsusta KOHE PRAEGU oma õnnelik ja mugav tulevik!

Järgmisest esmaspäevast kuni reedeni kell 2.30 päeval kuni 7.30 õhtul näidatakse filmi ja antakse informatsiooni.

Tulge! HOLIDAY REALTY LTD. R.E. Broker
362 Bloor Street West
(Walmer Rd. nurgal, Spadina läheduses)
Toronto, Ontario M5S 1X2
Tel. (416) 968-1210

Kohustusi ei ole — ainult täiskasvanud palun!

(OA-30-377-79)

KORTERID ja TOAD

Üksik vanem mees otsib
TUBA
KOOS KÖÖGIGA
Teatada selle lehe talitusse:
„Tuba köögiga"

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

SPORT

Uus maailmarekord miilijooksus

Uue fantastilise maailmarekordi 1. miili jooksus püstitas Oslos toimunud võistlustel inglane Sebastian Coe, kes saavutas tagajärjeks 3.48,95. Senine maailmarekord sellel distantsil 3.49,4 kuulus uusmeremaalasele John Walkerile ja oli püstitatud Göteborgis 1975. aastal. Rekordjooksus saavutas terve rida jooksjaid erakorraliselt häid aegu. Teiseks tuli ameeriklane Steve Scot ajaga 3.51,11, kellele järgnesid ameeriklane Craig Masback — 3.52,02, iirlane Eammon Coghlan — 3.52,45, inglane John Robertson — 3.52,74, senine maailmarekordimees John Walker — 3.52,85, shotlane Graham Williamson — 3.53,15. lääne-sakslane Thomas Wessinghage — 3.53,22, inglane Dave Moorcroft — 3.54,35 ja lõpuks kümnendana austraallane Ken Hall — 3.55,27.

Sebastian Coe'le oli see juba teine maailmarekord lühikese aja jooksul. 13 päeva enne miili rekordjooksu püstitas ta Oslos toimunud võistlustel uue maailmarekordi 800 m jooksus ajaga 1.42,33. Sebastian Coe on 22-aastane ning lõpetas kevadel ülikooli majandusteaduse alal.

Kergejõustikuradadelt

Rootsis, Vretstorpis toimus käimisvõistlus, kus mehhiklased Daniel Bautista ja Felix Gomez käisid koos idasakslase Hartwig Gauderiga 20 km aegadega 1.21.03,8; 1.21.18,7 ja 1.21.38,7. Maailmas on neist kolmest kiirem olnud ainult äsja Norras maailmarekordi 1.20.58,6 püstitanud mehhiklane Domingo Colin.

*

Jugoslaavia esimene 20-meetri kuulitõukaja on Vladimir Milizh, tagajärjega 20.39.

*

Los Angelesis 21-aastane Louise Rittef lisas USA naiste kõrgushüpperekordile kaks sentimeetrit. Tippmark on nüüd 1.92, mis on tänavu teiseks tulemuseks maailmas. Viievõistluses tuli USA meistriks viiendat korda Jane Frederick 4600 punktiga. (Euroopas tegi parima tulemuse ungarlanna Margit Papp 4567 punktiga). Kaugushüppes sai 19-aastane LaMonte King 8.25, kuid talle oli abiks taganttuul. Kuulitõukaja Colin Anderson saavutas 20.55, kettaheitja Benjamin Plucknett 66.42, Reynalda Brown hüppas kõrgust 2.24 ja Randy Williams kaugust 8.02.

*

Helsingis toimunud 13. Maailmakisat valmistasid korraldajaile pettumuse, kuna paljud nimekad sportlased ei tulnud võistlema, mistõttu tagajärjed jäid tagasihoidlikeks. 110 m tõkkejooksus R. Nehemiah oli esimene tagajärjega 13.36, kuulitõukes Reijo Ståhlberg 20.84, odaviskes idasakslane Wolfgang Hanisch 88.28, teine soomlane A. Härkönen 86.90, kolmas ungarlane M. Nemeth 85.10, neljas soomlane A. Puranen 82.90.

*

Stokholmis toimus 1912. olümpiastaadionil maailma tippkergejõustiklaste võistlusturnee, kus pealtvaatajaid oli 30.000. Suuremaks tõmbenumbriks oli tapsaanlase Suleiman Nyambui ja shveitslase Markus Ryffeli duell 5000 m jooksus. Esimene kilomeeter vedas shveitslane, kuid siis möödus tansaanlane ja jäi esimeseks lõpuni, saades tagajärjeks 13.12,29, mis on keenialase Henry Rono maailmarekordi 13.08,4 järel maailma kõigi aegade edetabelis teine. Shveitsi rekordi püstitanud Ryffeli 13.13,32 aga neljas tulemus. Kolmandana lõpetanud Radhouane Bouster jooksis 13.20,24-ga uue Prantsusmaa rekordi.

Spordiuudiseid kodumaalt

Suhhumis N. Liidu ulatusega laskevõistlustel oli tartlane Matti Jõgi metsseaharjutuses. tagajärjega 578 silma teine. Tallinlane Rein Horn väikepüssi suures standardis (3x40 lasku) silmadega 1157 kolmas.

*

Bulgaarias Pantserevo järvel toimunud rahvusvahelisel aerutamisregatil võitis tartlane Andrus Öövel nii 500 kui ka 1000 m distantsil esikoha ühemehesüstal.

*

Grönaus peetud rahvusvahelisel sõuderegatil esinesid hästi Maie Enno ja Merle Morrisson, kes said kahelisel üksikaerulisel paadil teise koha.

*

Ungaris, Szolnokis viibinud Eesti sportlased võistlesid kohalikul kergejõustikuvõistlusel, kus Helgi Parts võitis kettaheite 58.66, Heino Sild kuulitõuke tulemusega 19.57, kuna Aili Alliksoo jäi 100 m jooksus 11,8-ga teiseks.

Eesti etnograafilisel näitusel, ühe vana Lääne-Eesti vaiba ees, seisavad EKK kultuurivarade registratsiooni koordinaator Laine Pant, EKK abipresident Vello Muikma ja EKK president Stella Kerson.

Foto: Vaba Eestlane

KALEVIPOEG

Õppe- ja tööraamat

Hind $2.50

Saadaval VABA EESTLASES

Abistamiskomitees

kooliõhtutel Eesti Majas

Postiteel: L. Marley, 149 Bishop Ave. Willowdale, Ont. M2M 1Z7

Postikulu 50 c

Ülikoolide lõpetajaid

Liina Laadon, kes töötab õppejõuna Marylandi Ülikoolis, saavutas magistrikraadi keemia alal. Ta jatkab edasiõppimist doktorikraadi saavutamiseks.

Linda Angelika Kuklane lõpetas Towson State University hinnanguga magna cum laude. Ta jatkab tööd kooliõpetajana Baltimores ja kavatseb edasi õppida magistrikraadi saavutamiseks.

Linda-Mai Ruubas lõpetas Lafayette College Easton. Pa Ba kraadiga, tema erialaks on geoloogia. Linda-Mai Ruubas on olnud tegev Lakewoodis gaidluses ja muudes noorte üritustes.

Portland State University muusikateaduskonna lõpetas klaveri alal BA kraadiga Liina Merilo. Ta „Senior Recital" oli 25. aprillil. Kontserdi kavas oli D. Scarlatti Sonaat, E. Major, Longo 430 ja Sonaat, E. Minor, Longo 376 ning Haydni Sonaat. C. Major, Hob. VI 50 ning II osas Raveli Jeux 'Deau ning Prokofjevi Sonaat nr. 3, op. 28. Lõpetaja on „Kaja" organiseerija ja juht.

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-politikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

ILMUS

inglisekeelne kokaraamat

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

KARL TALPAK

MUISTSETE EESTLASTE KEHAKULTUURIST

3.

Ja õhtustel kogunemistel pereõuedele, piduplatsidele, vainule ja mujale, harjutati ja võisteldi muidugi nii noorte kui ka vanade seas oma silma- ja käeosavuses ning jõus. Sellele viitavad kuni hilisajani alalhoidunud mõõgatantsud pulmakombeis, väga mitmesuguste võistlus- ja osavusmängudega ajaviitmine pulmades ja peiedel ning neljapäevase poolpüha õhtusel kogunemisel.

Me hindame muistsete eestlaste vaprust ja kangelasmeelt seda enam, et nad saavutasid need väärtused tugevast iseseisvustahtest, vabatahtliku harjutamisega ja aktiivsusega. See vabatahtlik kodune kool ei olnud muistseil eestlasil halvem kui Sparta ja Rooma koolid. Vahest veel paremgi. Kreeklasil ja roomlasil oli äraandjaid, kes hakkasid raha eest isamaa vaenlase nõusse. Muistseist eesltasist ei tea nende vaenlased ühtki säärast juhtumit ette tuua. Muistne eestlane langes ennem, kui et andis vangi. Väärikalt võidelda ja sõjas surra — seda peeti mehe ülimaks auks.

Jaht ja kalastamine

Muistseis avarais võimalusis jahil ja kalal käies leidis eestlane peale toiduse hankimise rahuldust ka oma uudis- ja tegutsemishimule. Siin võis ta väsimuseni tormata, et vabaneda veidi oma ürgsest, ülekeevast eluenergiast ja tegutsemisihast. See oli suursugune sport talle.

Juba Soome-Ugri ajal oli eestlane jahil käies tarvitanud vibu, oda, nuia. Peale nende püüti metsloomi selleks kaevatud aukudes ning aasade ja püügiraudade väljapanemisega. Praeguses kodukohas võis muistne eestlane oma jõudu ja osavust näidata metshärgade, põtrade, metssigade, karude, huntide, kobraste, ilveste, hirvede ja teiste, nüüd haruldaste metsloomade ja lindude püüdmisel. Veel 17. sajandil kõneleb Ch. Kelch eestlaste suurest jahikirest ja nende osavusest metsloomade püüdmisel.

Kalapüügiriistad olid muistsel iseseisvusajal needsamad mis praegugi, nagu: õnged, ahingud, mõrrad, võrgud, noodad ja mütid.

Kehakultuur ühenduses usuliste kommetega

Muistsed eestlased oma suurest loodusearmastusest ja vabadusetungist läksid oma jumalaid teenima, tõde otsides meie kauni põhjala looduses, pühitsetud hiitesse. Õilsad oma tugevas jõus, eemal pettusist ja valest, olles ise piiramatud vabaduselapsed, uskusid me esivanemad jumalate olemasolu kõikjal looduses ega piiranud nende kuju ei kuldvasikate ega puunikerdustega ega pannud jumalaid elama templeisse. Jumalaile anti eluasemeiks pühitsetud hiied, ojad, allikad, järved, mäed, künkad, lohud. Jumalate teenimine oli ühtlasi esivanemate teenimine. A. Moora ütleb: „Kui ülistame muistsete eestlaste vahvust ja visadust nende võitluses oma vabaduse eest, siis peab meeles pidama, et selleks nad said jõudu osalt just ka oma usundist, tõotuse teadmisest, et kui nad unustavad oma esiisad, loobuvad nende teenimisest, siis neid kõigis asjus õnn maha jätab."

Jumalate teenimine seisis peamiselt neile ohvriandeid — kahja — tuues. Kahja toodi kõiksuguseil juhtumeil ja sagedasti. Igal perekonnal oli oma „Uku vakk" ja ohvritoomispaik, kas kivi, üksik puu või aianurk. Suuremad ohverdamised üldisimail juhtumeil toimetati küla või suurema kogukonna hiites, milleks olid pühitsetud ja aiaga piiratud tamme- või kasesalud ilusates paikades. Ohverdamine üldhiites toimus suure pidulikkusega. Need ohvripeod olid sõna õigemas mõttes rahvapeod, kus, kui kurvastamiseks põhjust ei olnud, pärast usulises harduses toimetatud ohverdamist, oma õilsat ja siirast rõõmutsemis- ja lõbutsemislusti vallandati süües, mõdu juues, lauldes, torupilli, pilliroogse vile j.t. järgi tantsides, hiiekiigel kiikudes, võistlusmänge mängides ja muul viisil lõbutsedes. Puhtsüdamlik ja karske rõõmutsemine ja lõbutsemine ei võinud ju olla esivanemate õnnekülllasel ajajärgul ei rahvale ega jumalaile meelevastane. Teistest tähtsamaid olid hiied Ebavere mäel ja püha hiis Hiiumaal, kuhu tuldi kaugelt kokku. Siin peeti suurimaid ja lõbusamaid hiiepidusid.

Erilise rõhutamisega pühitseti aastaaegade pööripäevi. Suuremad lõbutsemispeod peeti kevadisel ja suvisel pööripäeval, kevadel Ukule — viljale ja karjale sigiduse toojale ja suve algul Vanale isale — rõõmu ja õnne andjale. Viimane oli täieline rõõmu- ja lõbutsemispüha. Siin kinnitasid noored inimesed oma kihlusi. Sügisesel pööripäeval peeti pidu sõjajumalale Turrisele. Talvise pööripäevaga algatati hingede püha, millal 9 päeva pidi valitsema täieline rahu. Hiljem, kui ristiusu tulekuga hingede pühast kujunesid meie praegused jõud, kestis vaikus pühade laupäevast kuni esimese püha pärastlõunani. Pärast seda algasid lõbutsemised, milledest mitmed mängud on tuntud „jõulumängude" nime all, nagu „kingsepa silma pistmine", „passi löömine" j.t.

Neljapäev esindas muistsel ajal puhkepäeva, millal usukombeid täideti ja kahja toodi. Kuni uuema ajani oli see poolpüha, millal noored õhtul kogunesid aega veetma. Puhuti vanu jutte, anti mõistatusi mõista, mängiti ring- ja pandimänge, tantsiti rahvatantse ja sooritati väga mitmekesiseid jõu- ja osavusharjutusi.

Müstilise valguse ja väega ühendasid põhjaöös loitvad tuled muistset eestlast meie ilusa loodusega, millised leegitsesid muistseil rõõmupidudel igal pool üle maa. Tuled pidid kaitsma kõige kurja eest. Hiljem sai kombeks ka teatavail ristiusu-pühadel tulede tegemine metsas, aasal, vainul, missugused hiljem ise said pidutsemise põhjuseks. Tulesid põletati jüri-, jaani-, mihkli-, Maarja mäelkäigu j.t. öödel. Tähtsaim neist oli jaanitule põletamine, kui otsene suvise pööripäeva pühitsemise pärandus. Teatakse kohti, kuhu rahvas tegi pikki rännakuid jaanitule põletamiseks, nagu Ebavere mäele, Karksi Annemäele j.m. Jaanitule ääres mängiti peale muu ainult sel ööl mängitavaid mänge, nagu „nukku jooksma", kus poisid pidid ühe metsa joosnud tüdruku üles otsima ja tagasi tooma, kaigastega tule keskel vardas lehviva lipu võidu mahaviskamine, enne kui tuli suutis sellele külge hakata j.t.

Suvisel kibedal tööajal, kui hobuseid söödeti öösel metsas või küla vainul, kogunesid õitsilised-karjased, sulased ja perepoisid üle maa loivate õitsitulede juurde, kus tondijuttude vahel mängiti erilisi õitsimänge, nagu: „tsuurilöömine", „pulgaheitmine", „jänesejaht" j.t.

Saun. Alastikultus. Kehatervishoid.

Kõik soomesugu rahvad, nii ka eestlased, on olnud keha puhtuse armastajad. Armastati väga palju saunas käia, eriti aga igasuguste haiguste juhtudel, kus vihtlemisega nagu mingisuguse müsteeriumi teel inimesi tervendati, maagilise väe mõjul uuesti sünnitati. Esivanemate saun oli ehitatud eraldi ehitusena. Muistne eestlane armastas vihelda kaks või vähemalt kord nädalas. Kohati aga viheldi üle päeva või koguni iga päev toas ahju peal. Saunas käisid mehed, naised ja lapsed koos. Hiljem, kui eestlane võõra valitsuse all pikapeale vaeseks jäi, kui ei suudetud enam igas peres sauna ehitada, käidi mitme perega küla saunas, ikka mehed, naised, lapsed seltsis. Viheldi ka kodus rehetoa ahjul, missugused olid ehitatud keristega leili saamiseks. Vihtlemisel armastati suurt leilikuumust. Vahepeal karastati end külma veega üle valades, lähedal olevasse ojasse joostes või talvel väljas lume sees püherdades.

Muistsel ajal olid müütilised ettevõtted tihedasti seotud alastiolekuga. Alastiolek pidi inimest nagu kõigist maapealseist süüdest puhtaks tegema ja katmatult võis inimene jumalaile ning kõigele kõrgemale salapärasusele lähemale pääseda.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Ilmus ANTS VOMM'i
kauaoodatud
nägus
LUULETUSKOGU „VARJUD"
Hind $8.— + saatekulu 50 c
Müügil VABA EESTLASE talituses

VABA EESTLANE

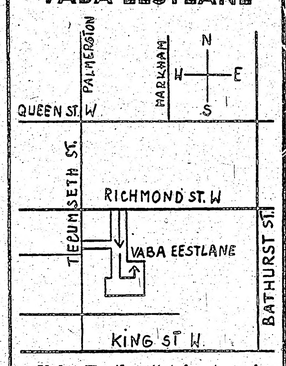

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

HILJA JUKKUM KOKA-RAAMAT

Mida menüüsse võtta

SIBULA-KALASUPP

4 sibulat, 2—3 spl rasva või margariini, 2½ naela värsket kala, 4 kartulit, 1 lehtsellerivars, 2 kvarti vett, soola, pipart, 1 loorberileht, 2 kõvaks keedetud muna, 2—3 spl hapukoort, hakitud peterselli, tilli või rohelist sibulat.

Puhastatud kalad keedame, eemaldame siis pead, uimed ja luud. Kurname leeme ja paneme selle siis uuesti keema koos hakitud lehtselleri ja kartulikuupidega. Sibulad ribastame ja hautame rasvas. Lisame siis supile. Maitsestame supi ja kui köögivili on pehme lisame supile kalatükid. Kaussidesse paneme tükeldatud keedetud munad, hapukoore ja hakitud maitserohelise.

AVOKAADO JA KÕRVITSA SUPP

1 tass kuubistatud kõrvitsat (zucchini), 1 tass kanaleent (võime valmistada täringust), 1 keskmise suurusega avokaado, kooritud ja tükeldatud, ¼ tassi hakitud sibulat, 1½ tassi hapukoort või jogurti, ¼ tassi sidruni mahla, 1 tl soola, ½ tl peent valget pipart, 1/16 tl punapipart (cayenne).

Peenendajas teeme püree aedviljadest. Lisame ülejäänud ained ja maitsestame. Laseme supil külmutuskapis jahtuda täiesti külmaks. Lauale andes kaunistame supi kas pimento pipra tükkide või avokaado tükkidega.

HAUTATUD KANALIHA RIISIGA

1 kana või kanatükke, 2 spl võid või margariini, 2½—3 tassi vett, 1 väike sibul, 1 porgand, soola, ½ spl jahu, 3 spl rõõska koort, hakitud tilli või peterselli, 1 tass riisi (keedame sellest sõmera riisi), kaunistuseks tomativiilusid.

Kanaliha eemaldame luudelt ja lõikame ristikiudu piklikeks tükkideks. Luud paneme külma veega keema ja kuumutame nõrgal kuumusel kuni luud vallanduvad. Lihatükid pruunistame rasvaines helepruuniks, lisame kanaleeme ja kettakujulisteks tükkideks lõigatud maitseköögivilja. Katame keedunõu kaanega ja hautame nõrgal kuumusel kuni aedvili ja liha on pehmed. Jahu segame sulatatud rasvaine või külma kanaleemega ja lisame hautisele. Segame ja hautame veel umbes 5 minutit. Enne lauale andmist lisame koore ja maitsestame toidu soola ja pipraga.

Lauale anname koos sõmera riisiga. Kaunistame tomativiiludega või anname lisandina tomatisalati.

SUITSUTURSA VORM

2 hakitud kõvaks keedetud muna, hakitud pimento pipart või hakitud magus-haput kurgisalatit (relish), ¼ tassi majoneesi, 1 sol sidruni mahla, 1 tass paksu valget jahukastet (maitsestamata), 1 tass piima, 1½ naela suitsetatud tursafileed, 2 spl riivitud parmesan juustu.

Segame valge kastme majoneesi, hakitud munade, kurgisalati ja sidrunimahlaga ja kuumutame. Kuumutame piima (võime kasutada ka pool piima ja pool vett segu) suuremas keedunõus ja asetame sinna tükkideks lõigatud kala (hulgast saame umbes 6 tükki). Katame keedunõu kaanega ja hautame tasasel tulel kuni kala on pehme umbes 8 minutit. Kasutame külmanud kala kuumutame 12 minutit. Nõrutame leeme kalatükkidelt ja säästame ¾ tassi leent. Viimase lisame valgele kastmele. Asetame kalatükid vormi ja valame üle kastme, peale riputame juustu. Kuumutame ahjus kuni juust on kergelt pruunistunud.

KÜLM RABARBERISUPP

2 tassi vett, ½ tassi suhkrut, 3½ tassi tükeldatud rabarberit, 4 spl tärklist (cornstarch), ½ tassi külmand ananasimahla, maitse järgi suhkrut, kaunistuseks vahukoort või kohupiima.

Kuumutame vee ja suhkru kuni suhkur on sulanud, lisame rabarberi ja keedame kuni rabarber on pehme. Nõrutame vedeliku väiksemasse keedunõusse segame juurde tärklise mis on lahustatud 2 spl vees. Keedame kuni vedelik muutub paksuks ja on läbipaistev. Eemaldame keedunõu tulelt ja lisame lahustamata ananasimahla ja rabarberi. Maitsestame suhkruga vajaduse korral. Laseme toidul jahtuda ja asetame siis toidu magustoidunõudesse. Kaunistame vahukoore või kohupiimaga.

PORGANDIKOOK

1 tass suhkrut, 1 tass õli, 4 muna, 1 tass jahu, 1 tass sepikujahu (whole wheat flour), 1½ tl söögi soodat, 1 tl soola, 2 tl kaneelipulbrit, 2 tassi riivitud porgandeid, 1½ tassi riivitud õunu, 1 tass kollaseid rosinaid, ½ tassi hakitud pähkleid (võime soovikorral ära jätta).

Segame suhkru, õli ja munad. Klopime kuni on hästi segunenud. Segame kõik kuivained ja ühendame selle segu munaseguga. Lisame riivitud porgandid, õunad, rosinad ja pähklid.

Määrime rasvainega ja riputame jahuga 9x13x2 tollise suurusega vormi. Valame taigna vormi ja küpsetame 350 F juures 35—40 minutit. Jahtunud koogi võime kaunistada koorejuustu võõbaga.

KOORE-JUUSTUVÕÕP

1 4-untsine pakk koorejuustu (laseme seista enne kasutamist toa temperatuuris, et juust oleks pehme), ¼ tassi võid, 1 tass tuhksuhkrut, vaniljet maitseks.

Vahustame koorejuustu ja või. Lisame vahustades tuhksuhkru ja vanilje.

UUDISEID KODUMAALT

Juunikuu esimesel nädalalõpul peeti Tartu Tähtvere pargis asuval lauluväljakul laata. Ettevalmistusi tehti ja müügipunkte seati üles juba nädal varem. Enne müügipunktide ülesseadmist aga jäeti niitmata kõrgeks kasvanud lopsakas rohi. Tähtvere pargi lauluväljak hakkavat üldse silma oma korrastamatusega: istepinkide vahed on rohtu ja paju- ning kasevõsa täis kasvanud, osa istepinke lagunenud, osa viltu vajunud, värvipintslit polevat aga näinud ei ükski pink. Aeg aga olevat käes suviste kontsertide, vabaõhuetenduste ja tantsupidudeks.

*

Tänavu on toimunud lastega Eestis üle 70 õnnetuse, mis nõudsid ohvriks viie lapse elu. Neist 54 juhtumil eksisid lapsed ise liikluseeskirjade vastu. Koolides on organiseeritud noorte liiklusinspektorite grupid, kes peavad teistele lastele liikluse eeskirju selgitama.

*

Tallinnas peeti juunikuu esimesel nädalavahetusel Tallinna VI spordimängud. Selle lõppakordiks oli Lauluväljakul toimunud suur võimlemispidu, kus olid tegevad 2500 võimlejat ja ligi 700 rahvatantsijat. Külalisi oli ka Tartust ja Soomest, Kotkast.

*

13. juunil pani paljusid reisijaid ja autojuhte tõsiselt imestama pilt, mida nad nägid Virtsu sadama kail. Kaks Tallinna autobaasi kallurit (liik veoautosid, mida saab esiotsa ülestõstmisega tühjendada) sõitsid, vägevad raudkivikoormad peal, ilma järjekorras seismata otse Kuivastusse siirduvale praamile. Kõik küsisid: mida see peaks tähendama? Kas Saaremaal, seal kivide ja kadakate maal, on kivid üleöö maasse vajunud või ära sulanud, et neid mandrilt juurde peab tooma? Sadamamehed aga teadsid: Kuivastu sadama kai nõlvade kindlustamise tööd on pooleli, sinna neid kive viiakse. Et Tallinna Meresadamal ilmselt rahakott oli hakanud üle ajama, siis tuldi mõttele ülejäägid ära raisata, leides selleks lahenduse, et sadamakai ehituseks hakati kive tooma Harju rajoonist, Kuusalu kandist. Oma 150—160 kilomeetri kauguselt, kui võtta sealtsamast Muhu saarelt. Nii et kilplaste vaim pole mitte veel Eestimaa pinnalt kadunud.

*

Viinistul on oma muuseum, kus üheks väljapanekuks on kuuliaukudega „piiritusvest" ja viinaplasku salakaubaveo aegadest.

*

Metskitsi loendati Eestis 1975. aasta 1 mai seisuga 60.000, mida peetakse Eestis optimaalseks arvuks. Siis algas vähikäik, aasta pärast loendati neid 57.000, 1977. aastal 46.000. 1978. aastal 33.000 ning käesoleval aastal samal ajal umbes 28.500. Kitsede arv on nelja aastaga üle poole võrra vähenenud ning seda vaatamata igaaastasele 20—25%ni küündivale juurdekasvule. Vähenemist peetakse osalt jahipidamise, rohkem veel salaküttimise, huntide-ilveste suureneva arvu, raskete talvetingimuste, haiguste levimise ja muude põhjuste tõttu.. Ka on viimastel aastatel puudulikult täidetud nende talviseid söödavajadusi.

*

22. juunist 24. juunini tähistasid Haapsalu elanikud koos paljude külalistega oma linna 700. aastapäeva. Valge Daami linna oli kogunenud sel päeval nii palju inimesi, et autode, busside ja hobusõidukite tulva olevat juhitud linna kohal helikopteriga. Pidustuse avapäeval oli lossipargis meeleolukas sõprusõhtu, järgmisel päeval toimus linna peatänaval rongkäik, siis pidulik aktus ja rahvakunstiõhtu, mis kestnud südaööni. Selle kõrval toimus veel karneval ja veepidu, ilutulestik lahel ja muid attraktsioone. Jaanipäeval, pidustuse kolmandal päeval toimus juubelilinnas Eesti ulatusega puhkpilliorkestrite puhkpillimuusika ja poistekooride laulupäev. Viimaseks ürituseks oli RAM-i kontsert vastselt korrastatud hea kõlaga lossikirikus.

*

Vasalemma sovhoosi parteilased olevat tuimaks jäänud. Nad vajaksid rohkem entusiasmi, „kommunistidele omast sisemist põlemist", kuigi piirituslamp on enamusel alaliselt peas põlemas. Kuigi kriitikat parteikoosolekuil veel tehtavat, siis ei kritiseeritavat mitte isikuid, vaid olukorda. Küllap see õigem ongi, et okupatsioonialune olukord on ise kõigi kurja põhjustajaks: Koosolekud olevat nii tuimad, et möödunud aruandekoosolekul ilmnes, et 50% kommunistidest ei võtnud aasta jooksul koosolekul kordagi sõna. Palju esinevat põhjuseta koosolekult puudumist, rahvakontrolli grupp pole veel jalgu alla saanud, ligi kolmestkümnest liipsjast täitis oma sotsialistliku kohustuse vaid üheksa. Loomad aga viibivad külmades ja poolikult remonditud lautades, kus esineb palju loomale lõpmist. Küllap kommunistliku partei liikmedki on leidnud, et tuleb kuuletuda Moskvale. ega pole kasu oma suu pruukimisest.

*

Kümme aastat tagasi lavastati „Estonia" teatris Eduard Tubina ooper „Barbara von Tiesenhusen", mille libreto oli kirjutatud Aino Kallase samanimelise jutustuse alusel. Nüüd käivad ettevalmistused Tartu „Vanemuise" teatris E. Tubina teise Aino Kallase jutustuse „Reigi õpetaja" alusel loodud ooperi lavale toomiseks. Ooperi lavastajaks on Kaarel Ird, kes arvab, et „Reigi õpetaja" on ooperina veelgi tugevam ja omanäolisem kui „Barbara von Tiesenhusen".

ILMUSID JA ON MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Einar Sanden

„MITME NÄO JA NIMEGA"

Dokumentaalteos andekaimast eesti soost spioonist Arthur Haman — Juhan Tuldavast, kes „põgenes" 1955. a. Rootsi ja saavutas pagulaskonna usalduse, kuni 1963. a. N. Liitu tagasi läks. Autori uurimine põhineb paljudele dokumentidele ja isiklikele kokkupuuteile.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 senti

Einar Sanden

„KGB CALLING EVE"

See on mõned aastad tagasi eesti keeles ilmunud ja suurt tähelepanu leidnud dokumentaaljutustuse „KGB kutsub Evet" ingliskeelne väljaanne. Eestikeelse teose ilmumisel nimetati seda rohkem kui tõesti sündinud looks, vaid hoopis kõigile kodumaad külastajaile vajalikuks käsiraamatuks. Võõrastest rahvustest sõpradele oleks see heaks näiteks KGB agentide tööst turistide hulgas.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 senti

LUGEGE

Rein Moora — Evald Uustalu

SOOMEPOISID

384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 85 c saatekulu

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 senti saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

Toimetusele saadetud kirjandus

MITTEILUNGEN AUS BALTISCHEM LEBEN nr. 1 (105) — 1979. Baltische Gesellschaft in Deutschland poolt väljaantavas ajakirjas avaldatakse: „Prof. dr. Hans von Rimscha 80", „In memoriam Oleg Roslavlev", „Grosses Verdienskreuz für E. Schaper", „Pinna-Studio 10 Jahre", „Zwei lettische Dichterinnen", „Litauische Woche in München", „Drei vergessene Völker", „Lettisches Sängerfest in Visby", „35 Jahre „JR 200", „Estnische Kulturnachrichten", „Laimonis Niedre frei", „Lettische Kulturnachrichten" ja „Bibliographische Notizen".

Alar Lipping kehalise kasvatuse doktoriks

New Yorgis elanud Alar Lipping, kes seal lõpetas keskkooli ja saavutas seejärele kehalise kasvatuse alal bakalaureuse ning magistrikraadid Queens Colleges, jatkas pärast seda õpinguid Ohio State Universitys doktorikraadi saavutamiseks, mis nüüd teostus.

Ta väitekiri oli kirjutatud kehalise kasvatuse, ajaloo pedagoogilise külje jne. aladel.

Värske doktor on sündinud Saksamaal 1952. aastal. Ta saabus koos vanematega New Yorki 1957, Ph.D. saavutamise järede jäi ta esialgseks tööle osalise tööjõuga dotsendina sama ülikooli juurde. Akadeemiliselt kuulub A. Lipping korporatsioon Rotaliasse.

Müügil:

Vaba Eestlase talituses

„EESTLASED KANADAS"

Hind $ 30.— + saatekulu 70 c
670 lk. koos fotodega

HELIPLAATE MÜÜGIL

Vaba Eestlase talituses:

REET — eesti rahvalaule Reet Hendrikson

PEEGELDUSI — Rene Uferi viisid Leida Järvi, Andres Raudsepp j.t.

KAJAKAS — Kodused kajad eesti kohvikust Kanadas

TULE RÄNDAME MÄNDIDE VARJU . . . — Eesti gaidide ja skautide laule suurlaagritest

LASTE MAAILM — Helmi Betlem

EESTI RAHVA- JA JÕULULAULE Ellen Parve

LAUL SINULE — Jüri Lipp

Plaadi hind koos saatekuluga $6.—

LÕUNAMAA LINN — Andres Raudsepp ($7.50)

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 24. juulil 1979 — Tuesday, July 24, 1979

KIREV MAAILM

TORONTO — Ontario ülemkohtus on arutusel huvitav protsess, mis peab otsustama kellele kuulub 28. aprillil sel aastal väljaloositud Lotario peavõit 1.278.127 dollarit ja 50 centi. Loteriivõidu nõuab Ontarios Londoni lähedal elav James Nicholas, kuid võidusummale pretenteerib ka kohalik arst dr. Megeri Ede, kes mainib, et ta ei tahtnud oma nime suure loteriivõiduga siduda ning andis James Nicholasele volitused võidu välja võtmiseks. James Nicholas aga keeldus raha arstile üle andmast ning asi läks kohtusse. Rahasumma paigutati nii kauaks panka kuni kohus keerulise küsimuse lahendab.

MONROVIA — Aafrika Ühtsuse Organisatsiooni konverentsil mainis Uganda uus president Godfrey Binaisa, et võimult kõrvaldatud Uganda diktaator Idi Amin lasi võimutsemise perioodil mõrvata pool miljonit inimest. President süüdistas Aafrika ühtsuse organisatsiooni, et see ei nõudnud Aminilt inimõiguste austamist ja respekteerimist.

GENF — Austraalia immigratsiooniminister Michael MacKellar, kes võtab osa Genfis toimuvast Vietnami põgenike abistamise konverentsist, mainib, et Austraalia võimude hinnangul on ligemale 200.000 vietnami põgenikku oma põgenikepaatidega ja viletsate laevadega tormisel merel hukkunud. Minister avaldas lootust, et läänemaailma maad võtavad vastu senisest suuremal arvul põgenikke ning leiavad võimalusi nende abistamiseks.

STOKHOLM — Vägivald tänavatel, eeskätt Stokholmis, on rahutusttekitav ja keskmiselt esineb üheksa kallaletungi päevas. Eeskätt pensionärid on ohutsoonis. Vastavad uurimused on näidanud, et vägivald tänavatel ei puuduta põrmugi nii palju „internseid" lahinguid kriminaalse elemendi või narkomaanide hulgas. Vägivald võib tabada üksköik keda. Kõige ohtlikumad kohad Stokholmis on muidugi Sergel-City, Slussen, Medborgarplatsen ja Tensta. On konstateeritud, et eriti palju on röövitud just pensionäre pärast seda, kui nad on toonud postilt oma pensioniraha. Vägivalda kaardistatakse muuseas raalide abil, kusjuures loodetakse hiljem leida vastuabinõusid.

HARTFORD — Päikeseplekkide aktiivsus jõuab tänavu jälle oma 11-aastases tsüklis kõrgpunkti, teatatakse Connecticuti ülikooli teadlaste poolt. Dr. Michael Viola ütleb, et päikeseplekkide aktiivsus hävitab teataval määral maakera osoonkihti ja võimaldab seega rohkemalt ultravioletseid kiiri läbi tungida. Päevitamisel-suplemisel tuleb seepärast tänavu olla eriti ettevaatlik.

OSLO — Kaugel põhjas ületas Norra-Vene piiri vene soldat, paludes Norra poolele saades seal poliitilise põgenikuna asüüli Norras. Ta oli põgenenud üksusest Petsehnga rajoonis. Tema küsimus on arutusel praegu Norra kohtuministeeriumis. Nõuk. võimud, kellele põgeniku saabumine teatavaks tehti, esitasid Norrale nõude 19-a. põgenenud soldati väljaandmiseks. Põgenik ütelnud, et temale on Nõuk. olukorrad muutunud väljakannatamatuks, mispärast ta otsustanud juhust kasutada ja põgeneda.

STOKHOLM — Juba nüüd suvel tõuseb Rootsis helistamise hind telefoniautomaatidest. Miinimumtariif on senise 50 ööri asemel üks kroon. Selle eest saab kolm nn. markeeringut kaugekõne puhul ja iga järgnev kroon annab viis markeeringut. Põhjuseks on muuhulgas see, et aastas lõhutakse telefoniautomaate umbes 10 miljoni krooni eest. Tariifi tõstmine ei puuduta 10-ööri automaate, milliseid on riigis umbes 8.000.

USA poliitika Balti riikide suhtes muutmatu

Välisministri abi asetäitja seletused Esindajatekoja väliskomisjonis

WASHINGTON (VES) — Kongressi Esindajatekoja Välisasjade komisjoni rahvusvaheliste organisatsioonide alamkomisjonis ülekuulamine rahvasaadik Edward Derwinski poolt Balti vabariikide olukorda puudutava resolutsioonile käigu andmiseks, kus seletustega esines välisministri abi asetäitja Robert L. Barry. Tema seletused puudutasid Balti vabariikide vägivaldse annekteerimise mittetunnustamise poliitikat. Toome R. L. Barry seletused, mis järjekordselt tõendavad Ühendriikide kindlaksjäämist nende riikide vägivaldse annekteerimise mittetunnustamise poliitikas. R. Barry väitis muu hulgas:

Nagu teie komitee teab, on USA järjekindlalt keeldunud tunnustamast Eesti, Läti ja Leedu vägivaldset ja seadustevastast inkorporeerimist N. Liitu 1940. a. Selle poliitika tulemuseks on, et meie tunnustame ja jatkame suhtlemist diplomaatidega, kes on määratud esindajaiks nende kolme maa viimaste iseseisvate valitsuste poolt.

Eesti, Läti ja Leedu esindajad USA-s kasutavad täielikke diplomaatilisi privileege ja puutumatust.

Meie mittetunnustamise poliitika avaldab ennast mitmel viisil. Välisminister väljastab igal aastal nende riikide aastapäevade puhul tervitused nende esindajate kaudu Balti rahvastele ja välisministeeriumi esindajad võtavad osa nende ametlike aastapäevade tähistamistest kolmes saatkonnas.

Meie koordineerime ka teiste USA asutuste tööd, näiteks hoolitseme, et kohtade nimed ja pealkirjad USA ametlikel kaartidel näitaks järjekindlalt USA mittetunnustamise poliitikat.

Meie püüame jääda kontakti Balti rahvastega „Ameerika Hääle" või „Vabaduse Raadio" nendekeelsete saadete kaudu.

Mõnda ameeriklast häirib fakt, et meie tegeleme N. Venega Eesti, Läti ja Leedu küsimustes ja asjades. See läbikäimine hõlmab vaid üksikuid punkte heaolu alalt.

Kui meie tahame abistada perekondade ühendamist, kes pärinevad neist piirkondadest, siis peame meie kõnelema Nõukogude ametisikutega.

Ameeriklased, kes soovivad külastada Balti vabariike, peavad taotlema Nõuk. Vene viisat.

Vajadus suhelda Nõukogudega neis asjades ei vii meie arvates USA-d mitte ära Balti vabariikide annekteerimise mittetunnustamise poliitikast.

Nõuk. Liidu poolt teostatud Eesti, Läti ja Leedu inkorporeerimise tunnustamine või mittetunnustamine on meie (USA) teha ja otsustada ja meie ei tunnusta annekteerimise aktsiooni.

Meie oleme korduvalt avaldanud avalikult oma poliitikat mitte tunnustada vägivaldset Eesti, Läti ja Leedu inkorporeerimist N. Liitu.

Ma arvan, et teie olete eriti huvitatud, mis USA ette võtab, et aidata Eesti, Läti ja Leedu inimesi.

Välisministeeriumi seisukoht ja vaade on, et meie mittetunnustamise poliitika jatkub muutumatult ja sellega väljendab ka meie mittetunnustamise seisukohta.

Edasi käsitas Robert L. Barry Balti vabariikide USA esinduste küsimust, märkides kokkuvõttes:

Balti vabariikide saatkonnad USA-s jäävad Balti rahvastele tähtsamateks sümboliteks ja meie nende jatkuv tunnustamine ning diplomaatlike esindajate akrediteerimine — sellega avaldub samuti USA poolt vägivaldse annekteerimise mittetunnustamise poliitika.

Kuid samaaegselt peab ka selgeks tegema asjaolu, et meie ei vaata neile esindajaile kui eksiilvalitsuste esindajaile.

Need esindajad on isikud, kes on ametisse määratud nende kolme riigi viimaste iseseisvate valitsuste poolt aastal 1940. Nende osa on ka ülal hoida Eesti, Läti ja Leedu vabaduse ideed.

Oluline on ka teatada, et need kolm Balti vabariikide esindajat on sõltumatud USA valitsusest majanduslikult. Nad on finantseeritavad Eesti, Läti ja Leedu valitsuste fondidest, mis blokeeriti USA poolt siin maal aastal 1940.

Kuna viimaste iseseisvate Eesti, Läti ja Leedu valitsuste poolt määratud diplomaatiline korpus väheneb aegade jooksul, siis tuleb Balti esindajate jatkuvusest ka kõnelda.

Balti esinduste rahalised ressurssid (tagavarad) kahanevad, eriti maksab see leedulaste juhul. Balti esindajad ja ka asjast huvitatud eraisikud on arutanud esindamise jatkuvuse ja sellega seoses olevat majanduslikku probleemi viimastel kuudel. Vaated neis küsimusis vajavad USA valitsuse otsusi, mida praegu ei ole veel tehtud.

Robert L. Barry avaldused vastavad täpselt nendele deklaratiivsetele seisukohtadele, mis ta avaldas mõni aeg tagasi Washingtonis Balti rahvusgruppide organisatsioonide esindajatele.

Äsja Toronto Eesti Majas toimunud Tallinna Festivali ajal oli maja keskmine saal muudetud „Musta kassi" nimeliseks kohvik-restoraniks, mille seintele kunstnik Benita Vomm oli maalinud stiliseeritult suuri musti kasse. Ühe sellise musta kassi all näeme „Külapoiste" laulugrupi liiget ja kontrabassimängijat M. Ahermäed koos Miss Tallinna Susan Suit'iga. Foto: Tommy Tomson

Kes abistasid Idi Amini?

Mõrvarite väljaõpetajateks olid välismaalased

KAMPALA — Palestiina Vabastamisarmee PLO, sama hästi kui ka üks salapärane ameeriklane kuulusid Idi Amini välismaiste abistajate hulka, kes aitasid diktaatorit pidada üleval oma terrorirezhiimi Ugandas. Neil on keskne osa Amini kutseliste tapjate väljaõpetamises ja relvastamises.

Sellesarnaseid teateid on paljastanud Amini salajaseks ja usaldusliikuks tembeldatud arhiivimaterjal, mille Tansaania ja Uganda üksused said kätte, kui nad vallutasid Kampala möödunud kuul.

Kuid ka üksikud pealtnägijad on hakanud rääkima Amini kahekssa aastat kestnud terrorivalitsusest oma tähelepanekute kohaselt.

Ideoloogiliselt üsna segane kamp välismaalasi on omalt poolt aidanud pidada Amini võimul. Diktatuuri algaastail olid abistajaiks juudid ja inglased, hiljem tulid nende asemele palestiinlased, Nõukogude Liidust tulnud venelased ja ida-sakslased.

On olemas ka tõendid sellest, et inglise, ameerika ja keenia ettevõtted teenisid suuri summasid, müües Aminile ugandalaste terroriseerimiseks vajalikke tehnilisi vahendeid.

Amini tähtsaim välismaine liitlane oli Palestiina vabastusorganisatsioon PLO, kes omapoolsest eitamisest hoolimata võttis osa kardetud riikliku uurimistoimkonna tapjate väljaõpetamisest.

PLO õpetas välja ja organiseeris Amini ihukaitseüksuse ning saatis Ugandasse õpetajaid, kes võtsid isiklikult osa vangistustest, vangide piinamisest ja ka mõrvamisest, jutustavad ellu jäänud kannatuste osalised.

Üks Amini uurimistoimkonna käest põgenema pääsenud vang, Apollo Lawko, rääkis, et kuus kümnest palestiinlasest olid välja õpetamas uusi tapjaid-noorsõdureid, kes olid tavaliselt räbalaisse riietatud sudaanlased või ugandalased. „Neile anti harjutusteks vange, kellel tuli kõrid läbi lõigata", seletas ta ja jätkas, et „uurimistoimkonna vanemad koosseisu liikmed seisid kõrval relvad käes. Esimesel harjutuspäeval katsusid noorsõdurid tavaliselt minema jooksta.

Kuid nad peeti siiski kinni ja toodi tagasi ning sunniti vangi tapma.

Nende harjutuste juures olid palestiinlased nõuandjaiks.

Teine tähtis Amini surmamasina käigushoidja oli Frank Terpili nimeline amerikaline, kelle Pariisis asetsev ettevõte viis Ugandasse mitmesuguseid plahvatusaineid, luurevahendeid ja relvi ning andis väljaõppe luuretoimkonna agentidele spionaazhi ning sabotaazhi oskusteks, selgub Amini arhiivist.

Ilmselt ideoloogilisel põhjusel aidas Amin oma teenistuses ka sotsialistlikest maadest tulnud nõuandjaid. Ida-Saksamaa, kes on võtnud osa julgeolekuüksuste saatmisest Angoolasse, Etioopiasse ja Mosambiiki, saatis oma asjatundjaid Ugandasse, et väljaõpetada riikliku luureasutuse koosseisu raadioseadmete ja luuremasinate kasutamises.

Üks läänemaine diplomaat olevat kindlaks teinud, et ida-sakslaste nõuandjaid oli palgalehel 1975.—77. aastail.

Möödunud aasta kohta pole selgust saadud, kuna Amini suhted Nõukogude Liiduga jahenesid.

Amini 20.000 mehe tugevune armee koosnes suuremalt osalt lõuna-sudaanlasist palgasõdureist, samuti nuubia ja ruanda emigrantidest. Nad said suuremas osas oma relvad sotsialistlikest riikidest. Reaktiivhävitajad ja soomustatud transportmasinad üksuste veoks olid peaaegu kõik N. Liidus tehtud.

Luuletaja Aleksis Ranniti aktiivne suvine tegevus

Luuletaja Aleksis Rannit lendas 2. juulil Ateenasse, kus ta sealses ülikoolis esines esteetika kongressil. Sealt ta lendas 9. juulil edasi Pariisi, võttes osa Prantsuse PEN-klubi koosolekust, kus ta rääkis Eesti PEN-klubi organisatsioonist ja tegevusest. 14. juulil lendas ta Pariisist Rio de Janeirosse, 44-ndale ülemaailmsele PEN-klubide kongressile.

Brasiilias peetaval kongressil oli Eesti PEN-klubi ametlikuks delegaadiks Asta Willmann. Nagu juba on olnud mitme eelmise kongressi puhul, tuli neil ka seekord kibedasti võidelda punaste PEN-klubide vastu Eesti PEN-klubi staatuse säilitamiseks.

Carter puhastab oma valitsust

WASHINGTON — President Carteri puhastusoperatsioonide raamides lahkusid Ühendriikide valitsusest tervishoiuminister Joseph Califano ja riigivarade minister Michael Blumenthal. Califano asemele nimetati tervishoiuministriks senine majutamise ja linnade väljaarendamise minister Patricia Harris ning Blumenthali asemele senine Federal Reserve Boardi esimees William Miller. Omalt kohalt lahkub ka kohtuminister Griffin Bell, kelle ülesanded võtab üle senine kohtuministri abi Benjamin Civiletti. Kindlaks valitsusest lahkujaks on ka energiaminister James Schlesinger, kelle asemele nimetatakse praegune kaitseministri abi Charles Duncan. Valge Maja suurte võimupiiridega staabiülemaks nimetas president oma senise abi ja usaldusmehe poliitiliste küsimuste alal 35-aastase Hamilton Jordani. Mainitakse, et president noomis viimasel valitsuse koosolekul Ühendriikide saadikut Liitunud Rahvaste Organisatsioonis mustanahalist Andrew Youngi, kelle positsioon vaatama sellele on aga kaljukindlalt kindlustatud.

Ökonoomikas hinne kaks

N. Liidu vestemehed sarjavad tihti tööstuste juhatajaid ja planeerijaid majanduselu väärnähete põhjustajatena, kuid neil on kategooriliselt keelatud naeruvääristada parteid, kes kogu selle N. Liidus valitseva hiiglasliku tohuvabohu põhjustajaks. Allpool toome N. Liidu vestemehe L. Medvedovski veste, mille pealkirjaks on „Ökonoomikas hinne kaks".

„Istuge, seltsimees Petshkin, tehke suitsu. Kuulsin, et olete varustamise alal äss. Just teile tahaksin usaldada küllaltki delikaatse asja."

„Juri Stepanovitsh, olen tähelepanu ise!"

„Öelge, kas teid rahuldab meie toodete välimus? Ärge kiirustage, ütlen teile ise: ei rahulda. Ei teid, mind ega tarbijaid."

„Kas tuli signaale?"

„Veel mitte, kuid loodan, et tuleb. Niisiis, värvus on enam-vähem, väliskuju käib kah, kuid sisu, nagu öeldakse ... Ühesõnaga, tuleb otsida. Midagi uut, originaalset, algupärast. Mide teie arvate?"

„Esialgu mitte midagi. Ootan juhtnööre."

„Nõndaks, on ettepanek kasutada toodete valmistamisel elevandiluud. Saavad tugevad, elegantsed, käepärased."

„Kust me nii palju elevante saame?"

„Milleks meile elevandid? Vaja on nende luid, õigemini — kihvu."

„Seda nüüd küll, aga kust kihvu saada?"

„Minge raamatupidamisse. Teile on antud lähetus Jakutskisse. Sõidate hiljaaegu avastatud mammuttide surnuaiale. Mammut on ju tegelikult sama mis elevant, ainult et välja surnud."

„Vabandage, Juri Stepanovitsh, kuid elevandiluust esemed teevad tootmise meeletult kalliks."

„Kaks, Petshkin! Ökonoomikas saate kahe! Mitte tootmise, vaid hinna. Need on erinevad kategooriad. Ühest kihvast saame aastaplaani jao selgasügajaid."

„Juri Stepnovitsh, aga kingalusikad!? Elevandiluust seljasügajaga ei sobi kokku tavaline kingalusikas."

„Tubli poiss, Petshkin. Te hakkate juba mõtlema nii, nagu vaja. Teate mis? Kusagil seal lähedal kukkus maha Tunguusi meteoriit. Korraldage otsimine. Kingalusikaid hakkame valmistama meteoriidis olevast rauast."

Nalja

Baarileti ees istub mees ja lallutab:

„Mis te arvate, milleks ma siin joon? Ma joon ainult puhtast ahastusest!"

„Mille üle sa siis ahastad?"

„Et kokteelid on siin nii hirmus kallid!"

Φ

Mees läheb arsti juurde ja palub end steriliseerida. Arst küsib:

„Kas see on tõesti teie soov? Kas olete selle asja kodus ka põhjalikult läbi arutanud?"

Mees: „Jaa! Meie oleme naisega täiesti selle poolt ja ka lapsed olid häältega 18:4 vastu selle poolt, et meie perekonnas ei tohi enam lapsi sündida."

Trudeau ei kavatse taanduda

OTTAWA — Kanada endine peaminister ja praegune opositsiooni juht Pierre Trudeau andis Ottawas pressikonverentsi, märkides, et ta kavatseb jääda liberaalide partei juhi kohale. Trudeau kritiseeris praegust konservatiivide valitsust, kinnitades, et peaminister Clark läheb vaikselt mööda kõigist tähtsatest ja olulisest küsimustest. Ta atakeeris Clarki ka lubaduse pärast Iisraeli pealinna üleviimiseks Tel Avivist Jeruusalemma, kinnitades, et see oli ainult valimiskampaania trikk, mis ei avaldanud soovitud mõju Kanada juutidele.